

บทที่ 2

ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุม กำกับ ดูแล ผู้ประกอบการกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยง

วิวัฒนาการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในธุรกิจ การจำหน่ายสัตว์เลี้ยงมีจุดเริ่มต้นจากการแนวความคิดระบบเศรษฐกิจเสรี ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการประกอบธุรกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้อย่างเสรี ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการประกอบการค้าอย่างเสรี โดยเริ่มตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยไม่มีกฎหมายมาควบคุมโดยตรง แต่เนื่องจากมนุษย์มีความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป มีปัจจัยในการดำเนินชีวิตเพิ่มมากขึ้น และต้องการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงไว้เป็นเพื่อนคลายเหงาเพิ่มมากขึ้นธุรกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจึงเป็นการสนองความต้องการในการหาซื้อสัตว์เลี้ยงที่ถูกต้อง มีการเปิดกิจการในการประกอบธุรกิจการจำหน่ายร้านสัตว์เลี้ยงซึ่งเป็นปัญหาให้ภาครัฐ เข้ามามากับดูแลและแก้ไขปัญหา และด้วยเหตุนี้จึงมีมาตรการควบคุมในส่วนการป้องกันโรคระบาดเกี่ยวกับสัตว์ซึ่งเป็นกฎหมายที่เข้ามาดูแลเกี่ยวกับโรคระบาดสัตว์ คือพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2499 และการป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญจากการเลี้ยงสัตว์ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญที่เกิดแก่ชุมชนจากสัตว์เลี้ยง อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวก็ไม่สามารถเข้ามาบังคับใช้ในกิจการการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงโดยตรงและเป็นเพียงมาตรการที่บังคับใช้ในปัจจุบัน

2.1 ความหมายและแนวคิดของธุรกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยง

“สัตว์” ในความหมายตามพจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายไว้ว่า (สัตว์ สัต) น. สิ่งมีชีวิตซึ่งแตกต่างไปจากพรรณไม้ ส่วนมากมีความรู้สึกและเคลื่อนไหวย้ายที่ได้เอง ความหมายที่ใช้กันเป็นสามัญหมายถึง สัตว์ที่ไม่ใช่คน เดรัจฉาน ²

“เลี้ยง” มีความหมายว่า ดูแล เอาใจใส่ บำรุง เช่น เลี้ยงกล้วยไม้ ปรนปรีด้วยอาหารการกิน เป็นต้น เช่น เลี้ยงสัตว์เลี้ยงลูก เลี้ยงดู ก็ว่า ระวังประคอง ให้ทรงตัวอยู่ได้ เช่น เลี้ยงชีพ

² กองบรรณาธิการ. (2552). ความหมายสัตว์. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2552, จาก

เลี้ยงตะกร้อไว้ได้นานๆ กินร่วมกันเพื่อความรื่นเริงหรือความสามัคคีเป็นต้น เช่น เลี้ยงเพื่อนเลี้ยงรุ่น เลี้ยงสังสรรค์เป็นเจ้ามือจ่ายค่าอาหารหรือค่าบันเทิงเป็นต้น เช่น เลี้ยงโต๊ะจีน เลี้ยงหนัง³

การเลี้ยงสัตว์ (animal husbandry) คือ การบำรุงรักษาเลี้ยงดูสัตว์ให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์และเป็นปกติสุขจนได้รับผลตอบแทนจากสัตว์ไม่ว่าจะเป็นผลผลิต ผลิตภัณฑ์หรือผลพลอยได้จากสัตว์ มนุษย์รู้จักการเลี้ยงสัตว์มาแล้วไม่น้อยกว่า 9,000 ปี จากเดิมที่เคยออกล่าสัตว์แล้วฆ่าให้ตายก่อนนำซากกลับไปบริโภคโดยการนำสัตว์ที่มีชีวิตที่จับได้มาขังรวมกันปล่อยทิ้งไว้สักระยะหนึ่งสัตว์ก็เพิ่มจำนวนขึ้นมนุษย์จึงได้แนวความคิดว่าหากนำสัตว์ที่มีชีวิตที่จับได้มาขังรวมกันแล้วนำอาหารมาเลี้ยงสัตว์ที่ขังไว้ก็จะได้สัตว์ตัวใหม่โดยไม่ต้องไปออกล่าและมนุษย์จึงรู้จักวิธีการเลี้ยงสัตว์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงสัตว์ มนุษย์รู้จักวิธีการเลี้ยงสัตว์โดยการนำสัตว์ป่า (wild animals) ที่ได้จากการล่าและยังมีชีวิตอยู่มากกักขังรวมกัน โดยหาอาหารมาให้สัตว์กิน สัตว์ป่าจะผสมพันธุ์กันเพิ่มจำนวนลูกหลาน เมื่อสัตว์อยู่กับมนุษย์นานๆ เข้าจากนิสัยดุร้ายก็เชื่องลงเมื่อมนุษย์อพยพโยกย้ายถิ่นที่อยู่ก็จะนำสัตว์เลี้ยงไปด้วย ทำให้สายพันธุ์สัตว์แพร่กระจายออกไปกลายเป็นสัตว์เลี้ยง (domestic animals) ของมนุษย์ไปในที่สุด ซึ่งเราเรียกว่าการทำสัตว์เลี้ยง⁴

สัตว์ที่มนุษย์นำมาดูแลจึงเป็นสัตว์เลี้ยงซึ่งในปัจจุบันมีการนำสัตว์หลายประเภทมาเลี้ยงดูโดยนำมาเป็นสัตว์เลี้ยงในบ้านเช่นสุนัข แมว และนอกเหนือจากนั้นมีการนำสัตว์ที่เป็นสัตว์ป่านำมาเลี้ยงเป็นสัตว์เลี้ยงได้เช่น เม่น เป็นต้น สัตว์เลี้ยงคือสัตว์ที่ถูกควบคุมโดยมนุษย์ ในเรื่องการให้อาหาร การคุ้มครองดูแล การผสมพันธุ์ของสัตว์ตามต้องการได้ และสร้างความผูกพันต่อกันระหว่างคนกับสัตว์ จึงเรียกว่าสัตว์เลี้ยงแต่จะไม่นับสัตว์ที่อยู่ในสวนสัตว์ สัตว์ที่อยู่ในห้องทดลองว่าเป็นสัตว์เลี้ยงด้วย เหตุเพราะไม่มีส่วนผูกพันกับชีวิตและความเป็นอยู่ของคน โดยตรง สัตว์เลี้ยงคือมิตรคือเพื่อนผู้ซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อเจ้าของมนุษย์ได้เริ่มทำการเลี้ยงสัตว์เมื่อประมาณ 2 หมื่นปีมาแล้ว โดยมีการนำเอาลูกสุนัขป่ามาเลี้ยงเป็นสัตว์เลี้ยงในบ้านเพื่อเป็นเพื่อนเล่น เชื่อว่าแหล่งที่เริ่มเลี้ยงสุนัขอยู่ในแถบยูเรเชียและเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ ต่อมาเมื่อประมาณ 1 หมื่นปีมานี้มนุษย์เริ่มเลี้ยงสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่นๆ เช่น โค แพะ แกะ และสุกร เพื่อเป็นแหล่งของอาหารและ

³ แหล่งเดิม.

⁴ หลักการเลี้ยงสัตว์. (2554). สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2554, จาก

เครื่องนุ่งห่ม และหลังจากนั้นจึงได้มีการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น สัตว์ปีก และแมลงต่างๆ เวลาและสถานที่ที่เริ่มทำการเลี้ยงสัตว์สำคัญบางชนิด⁵

การดำเนินชีวิตต่างๆ เป็นไปอย่างเร่งรีบส่งผลให้ประชากรส่วนใหญ่ประสบภาวะความเครียดเพิ่มขึ้นจึงหาวิธีการลดความเครียดด้วยการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะการเลี้ยงสุนัขและแมว เพราะสัตว์เลี้ยงจะช่วยฟื้นฟูสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้เป็นเจ้าของสัตว์ได้เป็นอย่างดีซึ่งแตกต่างจากวัตถุประสงค์การเลี้ยงในอดีตที่นิยมเลี้ยงสุนัขไว้เพื่อเฝ้าบ้านดังนั้นจึงมีกิจการที่ให้บริการเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงขึ้นเพื่อดูแล และสนองความต้องการของเจ้าของที่อยากให้สัตว์เลี้ยงได้รับบริการต่างๆ เช่น ตัดขน รักษาพยาบาล จนกระทั่งการรับฝากเลี้ยงเป็นต้น ธุรกิจบริการสัตว์เลี้ยงมีหลายประเภท ซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องการจัดการพอสมควร ผู้ประกอบการบางรายอาจเลือกทำบางประเภทหรือทุกประเภท เป็นแบบครบวงจรก็ได้

สัตว์เลี้ยงอีกชนิดที่นิยมเลี้ยงกันได้แก่แมวซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงหลายแห่งที่นิยมมากชนิดหนึ่งใกล้เคียงกับสุนัข โดยการเลี้ยงแมวเริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เมื่อประมาณ 9,500 ปีก่อน ซึ่งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดของแมวคือการทำมัมมี่แมวที่ค้นพบในสมัยอียิปต์โบราณ หรือในพิพิธภัณฑ์อังกฤษในกรุงลอนดอนมีการแสดงสมบัติที่น่าออกมาจากปิรามิดโบราณแห่งอียิปต์ ซึ่งรวมถึงมัมมี่แมวหลายตัวซึ่งเมื่อนำเอาผ้าพันมัมมี่ออกก็พบว่า แมวในสมัยโบราณทุกตัวมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือเป็นแมวที่มีรูปร่างเล็ก ขนสั้นมีแต้มสีน้ำตาล มีความคล้ายคลึงกับพันธุ์ในปัจจุบัน ที่เรียกว่าแมว อะบิสซิเนียน แมวเป็นสัตว์เลี้ยงลูกอุนที่มีรูปร่างเพรียว มีหางยาว และบังคับหางได้ มีใบหน้าที่เรียวและโครงหน้าแหลมเช่นเดียวกับเสือและสัตว์อื่นๆ ในวงศ์เดียวกันเป็นสัตว์ที่มีเล็บแหลมคม และมีตาที่สามารถมองเห็นในเวลากลางคืนได้ดี แมวจะนอนหลับในเวลากลางวัน และตื่นในเวลากลางคืนแมวเป็นสัตว์ที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะตัวที่ไม่มีในสัตว์ประเภทอื่นคือความสามารถของแมวเมื่อตกจากที่สูง ซึ่งพบว่าแมวแทบจะไม่ได้รับบาดเจ็บอะไรเลยหรือบาดเจ็บก็เพียงเล็กน้อย เพราะแมวสามารถพลิกตัวกลับกลางอากาศได้และลงในช่วงท่าที่ปลอดภัยที่สุด ในลักษณะของหลักการโม่เมนต์ เนื่องจากแมวสามารถบิดตัวเองได้โดยใช้พลังงานจากกล้ามเนื้อ โดยจะหมุนขาคู่หน้าไปในทิศทางลงพื้นก่อน โดยจะหดยาคู่หน้าลงและยื่นขาหลังออก เมื่อแมวยืดขาหลังออก ส่วนขาหน้าหดยกลง การหมุนในสองทิศทางนี้จึงมีปริมาณไม่เท่ากัน โดยขาคู่หน้าหมุนได้เร็วกว่าขาคู่หลัง ขณะที่กำลังตกแมวจะคอยปรับแต่งโมเมนต์ความเฉื่อย โดยการหดและยืดขา จนหายกลับมาในตำแหน่งที่เท่าลง เมื่อถึงพื้นขาจึงลงก่อนและช่วยให้ปลอดภัย แมวบางสายพันธุ์เช่น แมวสีสวาด และแมววิเชียรมาศ เป็นแมวไทยที่สวยงาม

⁵ วิทิณีเศียร สารานุกรมเสรี. สัตว์เลี้ยง. (2553). สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2554, จาก

เป็นที่ชื่นชอบทั้งในประเทศและต่างประเทศ สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยในฐานะประเทศที่เป็นต้นกำเนิดของสายพันธุ์ มีการเลี้ยงเพื่อเพาะพันธุ์เพื่อขาย ถือเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ นอกจากนี้ผู้จาระของแมวสามารถนำมาทำปุ๋ยได้ แมวในโลกนี้มีมากมายหลายพันธุ์ โดยเฉพาะแมวที่เป็นสัตว์เลี้ยงไม่นับรวมสัตว์ตระกูลแมว พวกเสือ แมวดาว แมวป่า หรือ สิงโต แมวเลี้ยง หรือที่เราเรียกว่า Domestic cat นั้น มีวิวัฒนาการมาจากแมวป่าในธรรมชาติจากหลายภูมิภาคของโลก ชื่อเรียกพันธุ์แมวที่แตกต่างกันที่เรียกกันทุกวันนี้ เช่น เปอร์เซีย แมวสยาม บาลินเนส อะบิสซิเนียน และโซมาลี นั้น แสดงถึงถิ่นกำเนิดที่แสดงถึงภูมิศาสตร์ที่เขากำเนิดมา ในการจัดนิทรรศการที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประเทศอังกฤษเมื่อปีคริสต์ศักราช 1871 ถือเป็นารเริ่มต้นในการนำเสนอพันธุ์แมวในระดับนานาชาติ ทำให้ผู้สนใจในแมวมีความตื่นตัว แต่การแสดงในครั้งนั้นส่วนใหญ่เป็นแมวเปอร์เซียและแมวขนสั้นเป็นหลัก

คนไทยน้อยคนนักที่จะรู้จักว่าแมวไทยจริงๆนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไรว่า แมวไทยพันธุ์แท้้นั้นกลับไปมีชื่อเสียงโด่งดังที่ต่างประเทศมากกว่าในเมืองไทย ทั้งยังได้รับการยกย่องว่าเป็นพันธุ์อันเลิศพันธุ์หนึ่งในโลก และมีความมหัศจรรย์ยิ่งกว่าพันธุ์ใดๆ เมื่อ ปี พ.ศ.2427 ชาวอังกฤษชื่อ นายโอเวน กูลด์ (Owen Gould) กงสุลอังกฤษประจำกรุงเทพมหานคร ได้นำแมวไทยคู่หนึ่งจากประเทศไทยไปฝากน้องสาวที่อังกฤษ อีกหนึ่ง ปีต่อมา แมวคู่นี้ถูกส่งเข้าประกวดในงานประกวดแมวที่คริสตัลพาเลซ กรุงลอนดอน ปรากฏว่าชนะเลิศได้รางวัลที่หนึ่ง ทำให้ชาวอังกฤษพากันแตกตื่นเลี้ยงแมวไทยกันจนมีสโมสรแมวไทยเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2443 ชื่อว่า The Siamese Cat Clubs ต่อมาในปี พ.ศ.2471 ได้มีการตั้งสมาคมแมวไทยแห่งจักรวรรดิอังกฤษขึ้น หรือ The Siamese Cat Society of the British Empire ขึ้นมาอีกสมาคมหนึ่งแมวที่นายโอเวน กูลด์ นำไปจากประเทศไทยนั้น มีแต้มสีครึ่งหรือน้ำตาลไหม้เก่าแก่แก่ง คือหน้า หูทั้งสองข้าง เท้าทั้งสี่ หาง และอวัยวะเพศ ซึ่งถือว่าเป็นแต้มสีที่อยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและไม่เลอะเทอะเหมือนแมวพันธุ์อื่น และเมื่อนำแมวไทยไปผสมกับแมวพันธุ์อื่น จะได้แต้มสีตามร่างกายในตำแหน่งเดียวกัน แต่รูปร่างจะไม่สง่างามเท่า และอุปนิสัยจะไม่เหมือนกันด้วย ซึ่งแมวไทยพันธุ์นี้เป็นพันธุ์แรกที่ชาวต่างชาติรู้จักจึงมักเรียกกันทั่วไปว่า Siamese Cat หรือ Seal Point ส่วนในสมุดข่อยโบราณของไทยให้ชื่อแมวไทยลักษณะนี้ว่า “แมววิเชียรมาศ” คุณสมบัติอันโดดเด่นของแมวไทยอีกประการหนึ่งก็คือ อุปนิสัยที่มีความฉลาด รักบ้าน รักเจ้าของ เป็นตัวของตัวเอง รู้จักประจบ และที่สำคัญคือ การรักอิสระเป็นชีวิตจิตใจ ซึ่งถือว่าเป็นบุคลิกประจำตัว และทำให้แมวไทยเป็นสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมอย่างสูงไปทั่วโลก และเป็นที่น่าสังเกตว่า การผสมพันธุ์ระหว่างแมวไทยและแมวต่างชาตินั้น แม้จะได้แมวที่มีลักษณะและสีเหมือนแมวไทย แต่จะไม่ได้อุปนิสัยตามอย่างแมวไทยไปด้วย นอกจากว่าจะเป็นารผสมระหว่างแมวไทยด้วยกันเองเท่านั้นในสมุดข่อยโบราณ ได้กล่าวถึงแมวไทยไว้ถึง 23 ชนิด ซึ่งเป็นแมวดี

(แมวให้ลูก) 17 ชนิด และแมวร้าย (แมวให้โทษ) 6 ชนิด ซึ่งในปัจจุบันได้สูญพันธุ์ไปแล้ว 13 ชนิด เหลือเพียง 4 ชนิดเท่านั้นในปัจจุบัน ได้แก่แมววิเชียรมาศ แมวโคราช แมวสุกัลกษณ์ และแมวโกญจา ส่วนแมวขามชนิดนั้นแม้จะไม่ได้บันทึกอยู่ในสมุดข่อยก็ตาม แต่ก็ถือเป็นแมวไทย ต่อมาภายหลังได้ค้นพบแมวแซมเสวตรซึ่งเดิมที่เคยเชื่อว่าสูญพันธุ์ไปแล้ว โดยค้นพบไม่กี่ปีมานี้⁶

2.1.1 ความหมายของธุรกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยง

แมว น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิด *Felis catus* ในวงศ์ *Felidae* ซึ่งเป็นวงศ์เดียวกับเสือ ขนยาวนุ่ม มีหลายสี เช่น ดำ ขาว น้ำตาล ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อความสวยงามและใช้จับหนู แมววิเชียรมาศ และแมวสีสวาด เป็นแมวไทยที่สวยงามและมีชื่อเสียงมาก

หมา(สุนัข) น. ชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิดหลายสกุลในวงศ์ *Canidae* ลำตัวมีขนปกคลุม มีเขี้ยว 2 คู่ ตีนหน้ามี 5 นิ้ว ตีนหลังมี 4 นิ้ว ซ่อนเล็บไม่ได้วิยะเพศของตัวผู้มีกระดูกอยู่ภายใน 1 ชิ้น ที่ยังคงเป็นสัตว์ป่า เช่น หมาใน (*Cuon alpinus*) ที่เลี้ยงเป็นสัตว์เลี้ยงบ้าน คือ ชนิด *Canis familiaris* หมากลางถนน หมาที่ไม่มีเจ้าของโดยปริยายใช้เป็นสำนวนเปรียบเทียบกับคนที่ไม่มีสังกัด ไม่มีญาติพี่น้อง⁷

สัตว์เลี้ยง หมายถึงสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อความเพลิดเพลิน ความสวยงาม ความไพเราะของเสียง การแข่งขันความเร็ว การกีฬา หรือเพื่อประการอื่นๆ หรือสัตว์อื่นๆ ที่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนสัตว์เลี้ยง ยกเว้นการเลี้ยงเพื่อเป็นอาหารการเลี้ยงเพื่อใช้แรงงาน การเลี้ยงเพื่อผลิต นม หนัง กระดูก ขน ไช้รัง เลือด เนื้อ น้ำหวาน หรือสัตว์ที่ได้รับอนุญาตให้เพาะเลี้ยงตามกฎหมายว่าด้วยการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า หรือ การเลี้ยงเพื่อเป็นสัตว์เลี้ยงทดลองหรือเพื่อการศึกษาวิจัยของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ

ในการเลี้ยงสุนัขหรือแมวเป็นสัตว์เลี้ยงแล้วนั้นจึงเกิดความเชื่อมโยงระหว่างผู้เลี้ยงกับสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงมาจึงมีคำกล่าวที่ว่า “Love Me Love My Dog” เป็นคำกล่าวที่ยืนยันถึงความรัก ความสัมพันธ์ระหว่างคนรักสุนัขกับสุนัขตัวโปรดของเขาจึงไม่แปลกใจที่ผู้เป็นเจ้าของสุนัขจะดูแลเอาใจใส่สุนัขตัวโปรดในเรื่องอาหารการกิน การฝึกสอนนิสัย สุขภาพและการป้องกัน รวมไปถึงการอาบน้ำและการเสริมสวยสุนัขธุรกิจร้านเสริมสวยสุนัขจึงเกิดขึ้นจากรัก ความเอาใจใส่ ตราบใดที่คนยังรักสุนัข ธุรกิจเสริมสวยสุนัขจะยังคงมีอนาคตที่สดใสต่อไปต้องยอมรับว่าสุนัขหรือแมวเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีกันเกือบทุกบ้านด้วยสภาพของสังคมและความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป

⁶ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2554). แมว. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2554, จาก

<http://th.wikipedia.org>

⁷ กองบรรณาธิการ. (2552). ความหมายสุนัข. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2553, จาก

<http://guru.sanook.com>

ไม่ว่าจะเป็นเวลาการทำงานที่มีมากนั้กับสังคมที่มีการแข่งขันกันอย่างมากและตลอดเวลา ความเครียดที่เกิดขึ้นจากการทำงานสัตว์เลี้ยงอาจจะเป็้นคำตอบที่ดีสำหรับสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น ด้วยความเป็นคนเลี้ยงจึงยอมเป็้นเจ้าของเจ้าของไปโดยปริยายความรับผิดชอบของเจ้าของที่มีต่อสุนัขจึง ถือเป็นเรื่องที่สำคัญทั้งเรื่องสุขภาพ คุณภาพชีวิต (quality of life) การฝึกพฤติกรรม และปฏิสัมพันธ์ กับคนอื่นๆ ที่ไม่ใช่เจ้าของและสัตว์อื่นๆ ด้วยความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นเจ้าของอาจจะกินระยะเวลา นาน บางครั้งต้องการความอดทนเหมือนกัน โดยเฉพาะในยามที่เจ็บป่วยหรือพิการ ที่เจ้าของ ต้องมีความรับผิดชอบชีวิตของสัตว์เลี้ยงตลอดไปตลอดอายุขัยของสัตว์เลี้ยงที่นำมาเลี้ยง

สำหรับสุนัขเป็้นสัตว์ที่มนุษย์นิยมเลี้ยงเป็้นอันดับแรกซึ่งมีลักษณะเป็้นสัตว์ที่ชอบไล่ล่า ที่มีความพยายาม อดทน เฉลียวฉลาด โดยธรรมชาติ สุนัขเป็้นสัตว์ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มจะสังเกตได้จากสุนัขป่านิยมอยู่รวมกันเป็นฝูง มีการแบ่งหน้าที่กันเลี้ยงลูกอ่อน และออกล่าเหยื่อเป็นอาหาร เมื่อมนุษย์นำมาสุนัขป่ามาเลี้ยง พฤติกรรมบางอย่างของสุนัขป่าจึงเปลี่ยนไป

ในการเคลื่อนไหวสุนัขบางพันธุ์สามารถวิ่งได้เร็วมาก เช่น หม่าป่า ที่วิ่งได้ความเร็ว 56 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สายพันธุ์เกรย์ฮาว์นวิ่งได้เร็วถึง 70 กิโลเมตรต่อชั่วโมง แม้ว่าสุนัขจะวิ่งได้ไม่เร็วมากเหมือนเสือชีต้าที่วิ่งได้ถึง 129 กิโลเมตรต่อชั่วโมง แต่สุนัขมีลักษณะพิเศษคือมีความอดทนสูงกว่ามันสามารถวิ่งติดต่อกันเป็นระยะทางไกลๆ เพื่อล่าเหยื่อ นอกจากนี้สุนัขยังว่ายน้ำได้ดี โดยใช้หางวกไปมาในน้ำ เช่น สุนัขป่าแควในจีน ฉู่ปุ่น และไซบีเรีย ที่สามารถว่ายน้ำ และดำน้ำล่าเหยื่อได้เป็นเวลาหลายนาที่ส่วนความสามารถในการดมกลิ่นของสุนัขถือว่าดีเยี่ยมและความสามารถที่ว่าจะแตกต่างกันไปตามสายพันธุ์ แต่ก็ดีกว่ามนุษย์ถึงล้านเท่าทีเดียวจึงไม่น่าแปลกใจที่มนุษย์จะนำความสามารถนี้มาใช้ประโยชน์นับไม่ถ้วน เช่น ในฝรั่งเศส และอิตาลีใช้สุนัขในการค้นหาเห็ด Truffle ที่อยู่ลึกลงไปในดินถึง 30 เซนติเมตร ในประเทศฮอลแลนด์และประเทศเดนมาร์กใช้สุนัขในการค้นหาแก๊สรั่ว นอกจากนี้ยังใช้สุนัขในการค้นหาวัตถุระเบิด ยาเสพติด และค้นหาอีกด้วย เพราะองค์ประกอบของกลิ่นต่างๆ คือ โมเลกุลของสารเคมีที่ลอยลอยในอากาศ สุนัขจะได้กลิ่นโดยผ่านทางเนื้อเยื่อภายในจมูก และเนื้อเยื่อ ก็จะส่งข้อมูลของกลิ่นนี้ไปยังสมอง สุนัขได้พัฒนาทักษะในการดมกลิ่นมายาวนานมาก ว่ากันว่าพื้นที่การดมกลิ่นในจมูกของมนุษย์ผู้ใหญ่มีประมาณ 3 ตารางเซนติเมตร แต่ของสุนัขเฉลี่ยแล้วมีถึง 130 ตารางเซนติเมตร นอกจากนี้สุนัขยังมีเส้นประสาทดมกลิ่นมากกว่ามนุษย์มาก คือ มนุษย์มีเส้นประสาทดังกล่าว 5 ล้านเซลล์ แต่สุนัขพันธุ์ดัชชุนมีถึง 125 ล้านเซลล์ พันธุ์พ็อกซ์เทอร์เรีย มี 147 ล้านเซลล์ เยอรมันเชพเพิร์ดมี 220 ล้านเซลล์ จมูกที่เปียกยังช่วยให้การดมกลิ่นดีขึ้น คือ มันจะช่วยซึมซับกลิ่นที่ลอยลอยในอากาศ และส่งต่อไปยังเนื้อเยื่อรับกลิ่นภายในจมูก และไล่กลิ่นเดิมที่ตกค้างอยู่ออก

การได้ยิน เป็นอีกสิ่งหนึ่งสุนัขทำได้ดีกว่ามนุษย์ สุนัขส่วนใหญ่มีหูใหญ่ ที่ประกอบไปด้วย กล้ามเนื้อถึง 17 มัด และสามารถบิดหูไปมาเพื่อรับคลื่นเสียงให้ตรงกับแหล่งที่มาได้โดยมันสามารถรับคลื่นเสียงได้ถึง 35,000 การสั่นสะเทือน (Vibration) ต่อวินาที โดยเทียบกับมนุษย์ที่ 20,000 ต่อวินาที และแมว 25,000 ต่อวินาที นอกจากนี้มันยังสามารถแยกความแตกต่างระหว่างเสียงต่างๆ ได้ด้วย แต่ที่พิเศษยิ่งไปกว่านี้คือ มันสามารถปิดหูชั้นใน เพื่อที่จะกรองเสียงภายนอกอื่นๆ ที่ไม่ต้องการออกไปเหลือไว้แต่เสียงที่ต้องการเท่านั้นและการมองเห็น สุนัขสายตาไม่ดีนักส่วนใหญ่จึงใช้การดมกลิ่นในการล่าสัตว์มากกว่าสายตาแต่ก็มีสุนัขบางพันธุ์ที่ได้พัฒนาความสามารถในการมองเห็น จนสามารถใช้สายตาในการล่าสัตว์ได้ เช่นสายพันธุ์ เกรย์ฮาว์น เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามสุนัขไม่สามารถมองเห็นภาพสี ภาพที่มันมองเห็นเป็นโทนสีขาวดำและเทา⁸

แมวเป็นสัตว์เลี้ยงอีกประเภทหนึ่งที่นิยมเลี้ยงกันเป็นสัตว์เลี้ยงโดยทั่วไปมีการแบ่งพันธุ์แมวออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ แมวขนยาว (Longhaired cat) และแมวขนสั้น (shorthaired cats) การแบ่งพันธุ์ด้วยวิธีนี้ทำให้จำแนกแมวออกได้ตามลักษณะพันธุ์ที่จำเพาะต่างๆ กัน การจัดจำแนกแมวในยุโรปและสหรัฐอเมริกามีการกำหนดมาตรฐานของพันธุ์แมวที่เป็นที่ยอมรับกัน ทั้งนี้ลักษณะมาตรฐานของพันธุ์ก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยๆ การใช้ชื่อเรียกพันธุ์แมวที่แสดงถึงลักษณะของพันธุ์ที่จำเพาะมีความแตกต่างกันระหว่างในยุโรปและสหรัฐอเมริกา และมีบางพันธุ์มีการจัดจำแนกเฉพาะต่างหากในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แมวมีมากมายหลายพันธุ์ เช่น แมวเปอร์เซีย แมววิเชียรมาศ⁹

กระต่าย จัดอยู่ในไฟลัมสัตว์มีแกนสันหลัง ชั้นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ในวงศ์ Leporidae มีลำตัวขนาดเล็ก ขนฟู หูยาว พบในหลายแห่งของโลก มีสัตว์ 7 สกุล จัดอยู่ในวงศ์ของกระต่ายที่พบอาศัยตามป่าทั่วไปในประเทศไทยมีชนิดเดียว คือ กระต่ายป่า (*Lepus peguensis*) ซึ่งมีขนสีน้ำตาล ได้หางสีขาว ขุดดินเป็นโพรงอาศัย ส่วนที่นำมาเลี้ยงตามบ้านมีหลายชนิดและหลายสี แต่ที่พบมากจะเป็นสีอ่อนเช่นสีขาว เช่น ชนิด *Oryctolagus cuniculus*¹⁰ ซึ่งสายพันธุ์ของกระต่ายนั้น เช่น (1) กระต่ายไทยเป็นกระต่ายพื้นบ้านของประเทศไทย ลักษณะตัวใหญ่ มีหลากหลายสี ว่องไว ปราดเปรียว หูยาว หน้าค่อนข้างจะกลม มีกล้ามเนื้อขาที่แข็งแรง สามารถกระโดดได้สูง (2) สายพันธุ์ นิวซีแลนด์ ไวท์ แรบบิท เป็นกระต่ายพื้นเมืองของประเทศนิวซีแลนด์ ลักษณะตัวใหญ่กว่ากระต่ายไทย มีขนสีขาวจนถึงเหลืองอ่อนๆ หูยาว ตาแดง มีลักษณะลำตัวอ้วนตัน ใช้สำหรับเป็นอาหารและ

⁸ กองบรรณาธิการ. (2553). ความรู้เกี่ยวกับสุนัข. สืบค้นเมื่อ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2554, จาก

<http://www.kingdomplaza.com/article/pet/news.php?nid=2>

⁹ แหล่งเดิม.

¹⁰ แหล่งเดิม.

การทดลอง (3) สายพันธุ์ไลอ้อนเฮดท์ เป็นกระด่ายที่ตัวใหญ่ มีขนเป็นแผงคอจึงทำให้ดูเหมือนสิงโต ตัวอ้วน น้ำหนักมาก มีหลายสี (4) เท็ดดีแบร์ เป็นกระด่ายที่มีขนาดกลางๆ มีขนฟูทั่วตัวและมีหลากหลายสี พบได้ง่ายในท้องตลาด (5) สายพันธุ์วี๊ดดี้ทอย เป็นกระด่ายขนาดค่อนข้างเล็ก มีขนนุ่มๆ ฟูๆ กระจายไปทั่วตัว คล้ายๆ เท็ดดีแบร์ แต่จะตัวเล็กกว่ามีหลายสี อาจหาได้ยากกว่าเท็ดดีแบร์ (7) สายพันธุ์เจอร์รี่วี๊ดดี้ทอย เป็นกระด่ายพันธุ์ผสม มีขนนุ่มฟูไปทั่วตัว ตัวเล็ก มีหลากหลายสี ราคาค่อนข้างสูง และหาได้ยากตามท้องตลาด (8) สายพันธุ์มินิลีออป เป็นกระด่ายหูตกชนิดหนึ่ง มีขนาดกลางๆ ลำตัวค่อนข้างอ้วนกลม ขนจะยาว หาเจอได้ง่ายตามตลาด (9) สายพันธุ์ฮอลแลนด์ลีออปกระด่ายหูตกอีกชนิดหนึ่งราคาค่อนข้างสูง มักมีแต่สีพื้นๆ มีขนาดเล็กกว่ามินิลีออป ใบหน้ากลม น่ารัก (10) สายพันธุ์เฟรนช์ลีออปเป็นกระด่ายหูตกพันธุ์ใหญ่ที่สุด ลำตัวอ้วน ต้น ตัวใหญ่มากๆ หาได้ยากในเมืองไทย¹¹

ในด้านผู้ประกอบการที่อยากเปิดธุรกิจจำหน่ายสุนัขควรมีมีความรู้เรื่องสุนัขดีพอสมควร เช่น สายพันธุ์ ต้นกำเนิดสุนัข รูปทรงสุนัข สภาพเส้นขน นิสัยและความดูร้ายสภาพอากาศที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงเพราะสุนัขแต่ละสายพันธุ์มีความแตกต่างกันตามธรรมชาติของแต่ละพันธุ์ อีกทั้งต้องมีความรู้เรื่องเครื่องมือ อุปกรณ์ ที่ใช้ตัดแต่งขนสุนัขให้เหมาะสมกับสุนัขแต่ละพันธุ์ เป็นคนรักสุนัขการให้บริการ ผ่านการอบรมหลักสูตรเรียนตัดขนสุนัขและเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วผู้ที่จะดำเนินธุรกิจควรมีการฝึกฝนความรู้จริงสำหรับสัตว์เลี้ยงอย่างอื่นเช่นแมว กระด่ายก็ต้องมีความรู้ในสายพันธุ์เฉพาะของสัตว์เลี้ยงแต่ละชนิด

ในการคัดเลือกสายพันธุ์นั้นหลักการดังนี้ การคัดเลือกเป็นขบวนการที่สัตว์ตัวใดตัวหนึ่งในฝูงมีโอกาสที่จะถูกคัดเลือกไว้เพื่อให้สืบพันธุ์ไปยังชั่วอายุต่อไป การคัดเลือกพันธุ์เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ โดยใช้ร่วมกับแผนการผสมพันธุ์เพื่อให้ได้สัตว์รุ่นต่อไป มีลักษณะที่ดีตามความต้องการมากยิ่งขึ้น ถ้าหากเราทำการคัดเลือกพันธุ์สัตว์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำแล้วเราก็จะได้สัตว์เลี้ยงที่ให้ผลตอบแทนสูงในที่สุดและในการคัดเลือกสายแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

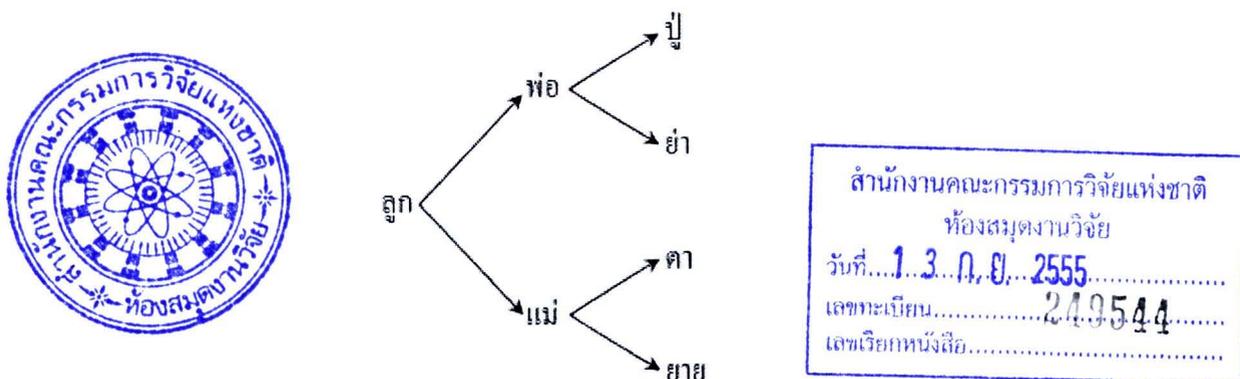
การคัดเลือกโดยธรรมชาติ (Natural selection) ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและในด้านวิวัฒนาการสัตว์ที่แข็งแรงจะมีโอกาสในการถ่ายทอดพันธุกรรมได้มากกว่าพวกที่อ่อนแอ

การคัดเลือกพันธุ์โดยมนุษย์ (Artificial selection) เป็นการคัดเลือกโดยมนุษย์เพื่อให้ได้ลักษณะต่างๆ ตามความต้องการของมนุษย์ โดยใช้เครื่องมือเครื่องมือ และวิทยาการ สมัยใหม่เข้ามาช่วย การคัดเลือกโดยมนุษย์มักจะ ได้สัตว์ที่มีคุณภาพดีให้ผลิตผลสูงและได้ผลรวดเร็วในการคัดเลือก

¹¹ สายพันธุ์กระด่าย. (2554). สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2554, จาก <http://www.thainame.net>

หลักในการคัดเลือกพันธุ์สัตว์การคัดเลือกพันธุ์สัตว์มีหลักในการยึดถือให้ปฏิบัติหลายประการผู้เลี้ยงสัตว์จะยึดหลักการข้อใดข้อหนึ่งหรือทั้งหมดก็ได้ซึ่งหลักการคัดเลือกพันธุ์สัตว์มีหลักการ ดังต่อไปนี้ คือ การคัดเลือกจากความสามารถของตัวมันเอง (Individual selection) หรือการคัดเลือกความสามารถของสัตว์ทั้งฝูง (mass selection) การคัดเลือกแบบนี้พิจารณาจากลักษณะที่ปรากฏภายนอกของสัตว์ เช่น การให้ผลผลิต ปริมาณน้ำนม การให้ไข่ การคัดเลือกโดยวิธีนี้ต้องพยายามควบคุมอิทธิพลที่เกิดจากสภาพแวดล้อมให้คงที่ วิธีการก็คือคัดเลือกจากสัตว์ที่เลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันให้มากที่สุด การคัดเลือกจากความสามารถของตัวมันเองจะเกิดผลดีเมื่อลักษณะที่คัดเลือกลักษณะนั้นมีอัตราพันธุกรรมสูง และลักษณะที่คัดเลือกลักษณะนั้นต้องปรากฏออกมาในขณะที่สัตว์มีชีวิต

การคัดเลือกจากบันทึกประวัติ (Pedigree selection) เป็นการคัดเลือกโดยอาศัยพิจารณาจากพันธุ์ประวัติหรือบันทึกพันธุ์ประวัติของตนเอง และของบรรพบุรุษดังนั้นในการคัดเลือกจึงต้องมีบันทึกพันธุ์ประวัติสมบูรณ์และจะดูพันธุ์ประวัติของบรรพบุรุษย้อนหลัง 2ชั่วอายุ คือ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย

ภาพที่ 2.1 แผนภาพการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น¹²

ในการดำเนินการในการประกอบกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงนั้นจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่อยู่ในความควบคุมของหน่วยงานราชการต่างๆ ดังนี้ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการต้องดำเนินการติดต่อ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เพื่อจดทะเบียนพาณิชย์จัดตั้งธุรกิจ โดยทั่วไปธุรกิจด้านบริการอย่างเดียวจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์เว้นแต่มีการขายสินค้าอื่นด้วย

¹² นายคมกริช บุตรอุดม และคณะ. (2551). การคัดเลือกสายพันธุ์สัตว์. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์

ผู้ประกอบการก็ต้องขอจดทะเบียนพาณิชย์ซึ่งผู้บริโภครายละเอียดการจัดตั้งและการขอ อนุญาตได้ที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ และต้องมีการดำเนินการกับกรมสรรพากร เพื่อดำเนินการทางด้านภาษี ในการยื่นชำระภาษีผู้ประกอบการสามารถติดต่อขอมีเลขและ บัตรประจำตัวผู้เสียภาษีรวมถึงยื่นชำระภาษีได้ที่สรรพากรเขต หรือสรรพากร เขตสาขา กรุงเทพมหานคร ส่วนต่างจังหวัดติดต่อได้ที่สรรพากรอำเภอ

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ จำหน่ายสัตว์เลี้ยง

ในการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงยังไม่มีมาตรการในการคุ้มครอง ผู้บริโภคซึ่งผู้บริโภคมีสติตามกฎหมายในการเข้ารับได้รับการคุ้มครองจากการเข้ารับบริการอย่าง เป็นธรรมซึ่งสิทธิของผู้บริโภคคือสิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณาคุณภาพที่ถูกต้องและ เพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการได้แก่ซึ่งผู้บริโภคมีสติดังนี้

- 1) สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพืษ ภัยแก่ผู้บริโภค รวมถึงสิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและ ปราศจากพืษภัยแก่ผู้บริโภค รวมถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ อย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้า หรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม
- 2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้า หรือบริการโดยความสมัครใจของผู้บริโภค
- 3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการได้แก่สิทธิที่จะได้รับ สินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐาน เหมาะสมแก่การใช้ไม่ก่อให้เกิด อันตรายต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของ สินค้าหรือบริการนั้นแล้ว
- 4) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดย ไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ
- 5) สิทธิที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหาย เช่นสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชย ความเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค

ดังนั้นสิทธิดังกล่าวตามที่กฎหมายบัญญัติจะได้รับผลเต็มที่ต่อเมื่อผู้บริโภคได้ใช้ความ ระมัดระวังในการซื้อสินค้าและตรวจสอบฉลาก ปริมาณและราคา ว่ายุติธรรมหรือไม่โดยไม่เชื่อถือ ข้อความในโฆษณาโดยพิจารณาให้รอบคอบและการหาข้อมูลแหล่งกำเนิดว่าเป็นจริงตามที่โฆษณา หรือไม่ในกรณีการเข้าทำสัญญาผูกพันตามกฎหมายโดยลงลายมือชื่อนั้น ผู้บริโภคต้องตรวจสอบ ซึ่งผู้บริโภครควรทราบข้อมูลว่าสุนัขที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อนเล่น (pet quality) เป็นสุนัขที่มีลักษณะพันธุ์ แต่ยังคงมีสายเลือดว่าเป็นสุนัขพันธุ์แท้ไม่มีการผสมข้ามพันธุ์ สุนัขที่เลี้ยงไว้เพื่อประกวด (show quality)

เป็นสุนัขสายพันธุ์แท้ที่มีลักษณะเด่น ถูกตรงตามมาตรฐานพันธุ์ที่กำหนด สุนัขดังกล่าว สืบเชื้อสายของการประกวดตั้งแต่บรรพบุรุษ หรือไม่ก็มีความสมบูรณ์ของสุนัขถูกต้องมากที่สุดซึ่งเป็นคุณสมบัติของสุนัขที่ผู้ซื้ออาจใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกซื้อได้ซึ่งผู้ให้บริการต้องเปิดเผยและแนะนำต่อผู้บริโภครวมเพื่อให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการนำมาประกอบการเลือกซื้อสัตว์เลี้ยงที่ถูกต้อง

สำหรับสายพันธุ์สุนัขที่นิยมนำมาเลี้ยงมีหลายสายพันธุ์ เช่น

1) สายพันธุ์ ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ เป็น สุนัขขนาดใหญ่ เป็นสุนัขที่ต้องการการออกกำลังกายเป็นพิเศษและรักเด็ก ส่วนสูง 21.5-24.5 นิ้วโดยทั่วไปมีน้ำหนัก 55-75 ปอนด์ วงจรชีวิตประมาณ 10-12 ปี การจัดกลุ่มพันธุ์เป็นสุนัขที่ใช้ในกีฬาล่าสัตว์มีลักษณะหางคล้ายหางตัวนาท โค้นหางหนาและเรียวยาวถึงปลายหางมีขนสองชั้น ชั้นนอกสั้น เขี้ยวตรง และแน่น ขนชั้นในนุ่มและช่วยปกป้องจากสภาพภูมิอากาศที่เลวร้ายได้ดี สีขนเป็นสีดำ สีเหลือง หรือสีช็อคโกแลต บางครั้งอาจมีจุดขาวบริเวณหน้าอก เป็นสุนัขพันธุ์หนึ่งที่ฝึกง่าย ตื่นตัว กระฉับกระเฉง ช่างประจบใจดี และ ฉลาด สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี เป็นมิตรกับคนและสัตว์อื่น นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการสะกดรอยและการปราบปรามยาเสพติดลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์มีต้นกำเนิดในนิวฟาวแลนด์ ประเทศแคนาดาปัญหาสุขภาพของสายพันธุ์ นี้คือ โรคข้อสะโพกห่าง โรคกระดูกอ่อนบวม โรคขาดฮอร์โมนไทรอยด์ โรคจรรยาภาพเสื่อมเรื้อรัง โรคต่อกระจก โรคลมบ้าหมู

2) สายพันธุ์ โกลเด้นรีทรีฟเวอร์เป็นสุนัขขนาดใหญ่ ส่วนสูงโดยเฉลี่ย 21.5-24 นิ้ว น้ำหนักประมาณ 55-75 ปอนด์ วงจรชีวิต 12-14 ปี การจัดกลุ่มพันธุ์ เป็นสุนัขที่ใช้ในกีฬาล่าสัตว์มีขนชั้นนอกแน่น เงาม หยิกเป็นลอนเล็กน้อย และราบเรียบไปตามลำตัว กันน้ำได้ดี ขนชั้นในแน่นและกันน้ำได้ดีเช่นเดียวกัน มีขนปุกปุยหนาแน่นบริเวณคอ ด้านหลังขาหลัง และหาง และมีขนปุกปุยปานกลางบริเวณด้านหน้าและท้อง สีของขนมีหลายเฉดสีต่างกันไป ตั้งแต่สีทองเข้มจนถึงทองเงา มีลักษณะนิสัยสุภาพ น่ารัก มีเสน่ห์ ขี้เล่น ช่างประจบเอาใจ และเสียสละรักเจ้าของ เป็นสุนัขที่ใจดี ชอบอยู่กับคนและสัตว์อื่น เป็นสุนัขที่มีถิ่นกำเนิดจากเมืองผู้ดีอังกฤษและสก๊อตแลนด์ในราวศตวรรษที่ 19 ได้จากการผสมพันธุ์สุนัขระหว่างพันธุ์นิวฟาวแลนด์ขนเรียบสีเหลืองกับทวิคเกอร์เตอร์ สแปเนียล ภายหลังได้ผสมกับพันธุ์ไอริช เว็ทเตอร์ บลัดฮาวด์ และวอเตอร์ สแปเนียล เดิมเป็นสุนัขที่ใช้ในกีฬาล่าสัตว์ โดยนายพรานจะใช้มันชี้รอยตามรอย และเก็บเป็ดน้ำที่ยิงได้กลับมา สำหรับปัญหาสุขภาพของสายพันธุ์ นี้คือโรคข้อสะโพก ข้อศอกห่าง และโรคต่อกระจก โรคขาดฮอร์โมนไทรอยด์ โรคเนื้องอกในต่อมน้ำเหลือง

3) สายพันธุ์เยอรมัน เชพเพอร์ด์เป็น สุนัขขนาดใหญ่ เป็นสุนัขที่ต้องการการออกกำลังกายเป็นพิเศษ ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ และเป็นสุนัขเฝ้ายามที่ดีมี ส่วนสูง 22-26 นิ้ว และ

น้ำหนัก 65-95 ปอนด์มี วงจรชีวิต 11-13 ปี ในการจัดกลุ่มพันธุ์เป็นสุนัขอารักขามีส่วนขน 2 ชั้น ขนชั้นนอกยาวปานกลาง ขนชั้นนอก แน่น หยิบ หยียดตรงและราบไปกับลำตัวปกคลุมขนชั้นใน ที่แน่นและนุ่ม สีขนปกติจะเป็นสีดำกับสีน้ำตาล หรือสีดำล้วน แต่มีบางตัวที่มีสีขาว จมูก ขอบตา และริมฝีปากเป็นสีดำ หางมีขนฟู หูตั้งลักษณะนิสัยจะเป็นสุนัขที่เป็นมิตร เรียบร้อย ขี้เล่น ช่างประจบเอาใจ สุนัขพันธุ์นี้สามารถฝึกให้เชื่อฟังได้ง่ายเพราะฉลาด ตอบสนองไว และมีสมาธิ แต่ต้องได้รับการออกกำลังกายอย่างเพียงพอ ควรแปรงขนให้ทุกวันเพราะสุนัขพันธุ์นี้จะผลัดขน ตลอดปี ต้องการการออกกำลังกายด้วยการเดินไกลๆ เพื่อไม่ให้มันรู้สึกเบื่อและมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มีต้นกำเนิดในราวศตวรรษที่ 19 เพื่อใช้ต้อนฝูงแกะ แต่ในปัจจุบันเนื่องด้วยมันเป็นสุนัขที่ ฝึกง่าย เรียนรู้ได้เร็ว และมีความสามารถหลากหลาย จึงถูกนำไปใช้ในการ ค้นหา ช่วยชีวิต งานตำรวจและทหารและงานตรวจหาวัตถุระเบิด สำหรับปัญหาสุขภาพของสายพันธุ์ โรคข้อ สะโพกและข้อศอกห่าง ท้องร่วงเรื้อรัง โรคท้องมาน โรคกระดูกอักเสบ โรคแก้วตาอักเสบ โรคเลือดไหลไม่หยุด

4) สายพันธุ์ดัชชุน สุนัขพันธุ์ดัชชุนหรือ “สุนัขไส้กรอก” เป็นสุนัขที่มีถิ่นกำเนิดจาก ประเทศเยอรมันนี เป็นสุนัขในตระกูลฮาวนด์ ที่มีชื่อเสียงและแปลกพวกหนึ่ง สามารถแบ่งเป็น พันธุ์ย่อยได้ถึง 6 พันธุ์ แตกต่างกันที่ลักษณะขน เช่น ขนสั้น ขนยาว ขนหยิก เป็นต้น สุนัขพันธุ์ดัชชุนเป็นสุนัขขนาดเล็กกะทัดรัด มีน้ำหนักไม่เกิน 12.5 กิโลกรัม ลักษณะที่เด่นมากคือตัวเตี้ย แต่ลำตัวกลมยาว ทำให้ดูคล้ายไส้กรอก หัวยาวปากแหลม ฟันและเขี้ยวแข็งแรง หูใหญ่ห้อยลง ด้านข้าง หางแหลมห้อยลงด้านล่าง มีหน้าอกใหญ่ ทำให้ปอดและหัวใจแข็งแรง และโตพอที่จะลุย เข้าไปในโพรงดินเพื่อหาเหยื่อที่ถูกล่า สามารถทำให้สัญญาณแก่เจ้าของเมื่อพบเหยื่อ มีสีขนหลายสี สีที่พบบ่อยคือ สีน้ำตาล สีช็อกโกแลต และสีดำ สุนัขพันธุ์ดัชชุน เป็นสุนัขที่มีสัญชาตญาณในการ ดม ฟังเสียง และเคลื่อนไหวที่คึกคักชนิดหนึ่ง การเลี้ยงดัชชุน ควรระวังกระดูกสันหลังที่ยาวของมัน ใให้ดี อย่างลูบหลังบ่อย หรืออย่างให้ถูกกระทบกระแทกจากการกระโดด ดังนั้นจึงไม่เหมาะที่จะ เลี้ยงในบ้านที่มีพื้นต่างระดับ

5) พันธุ์พูเคิล มีทั้งพันธุ์มาตรฐาน สุนัขขนาดใหญ่ พันธุ์เล็กและพันธุ์ตุ๊กตาสุนัขขนาดเล็ก ส่วนสูง 22-27 นิ้ว น้ำหนัก 45-70 ปอนด์ วงจรชีวิต 10-14 ปี การจัดกลุ่มพันธุ์ เป็นสุนัขที่เลี้ยงไว้เป็น เพื่อนมีขนสั้นและเงางาม ขนค่อนข้างละเอียด เรียบ หยิบเล็กน้อยและไม่มีการปลุกปลิว สีขนมีตั้งแต่ สีน้ำตาลอ่อนจนถึงน้ำตาลแก่ มีขนสีขาวเต็มบริเวณหน้าอกเรียกว่าสตาร์ ข้อเท้า และปลายหาง อาจจะมีจุดสีขาวเล็กน้อยบริเวณใบหน้า จมูกจะเปลี่ยนเป็นสีแดงเมื่อมันตกใจเป็นสุนัขที่ขี้ประจบ และตอบสนองไวสุนัขพันธุ์นี้ ปัญหาสุขภาพของสายพันธุ์โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคความผิดปกติ เกี่ยวกับทางเดินอาหาร

6) พันธุ์ชีววาสุณัขขนาดเล็ก เป็นสุนัขเฝ้ายามที่ดี ส่วนสูง 6-9 นิ้ว น้ำหนัก 2-6 ปอนด์ วงจรชีวิต 12-15 ปี เป็นกลุ่มพันธุ์ สุนัขที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน ชิววามีต้นกำเนิดจากพันธุ์เดซิซี ซึ่งเป็นสุนัขพันธุ์เล็กของชนเผ่าอินเดียนแดงตอนกลางของอเมริกาในศตวรรษที่ 9 หรืออาจจะถูกนำเข้ามาในอเมริกาโดยชาวจีนหรือสเปนชีววาเป็นสุนัขที่เล็กที่สุดในบรรดาสุนัขทั้งหมด และด้วยขนาดที่เล็ก และการเลี้ยงดูที่ยุ่งยาก มันจึงไม่เหมาะกับการครอบครัวยุคใหม่ที่มีเด็กเล็กๆ สุนัขพันธุ์นี้เหมาะที่จะเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนคนสูงอายุ ชิววาต้องการการดูแลประจบประแจงเป็นครั้งคราว พวกมันชอบเดินเล่นระยะทางสั้นๆ ปัญหาสุขภาพของสายพันธุ์นี้คือ โรคกระดูกสะบ้าเคลื่อน ปัญหาเกี่ยวกับหัวใจ¹³

2.1.3 อิทธิพลการคุ้มครองผู้บริโภคกับการประกอบธุรกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยง

การประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติไว้เพื่อควบคุมกำกับให้เกิดความเป็นธรรมทางการค้าและความปลอดภัยในการบริโภคนอกเหนือจากกฎหมายที่ผู้ประกอบการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงในร้านสัตว์เลี้ยงต้องปฏิบัติตามเช่นการจัดตั้ง องค์การธุรกิจ การหาเงินทุน การบริหารงาน การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังมีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่ผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงตั้งแต่กระบวนการผลิต สินค้าหรือบริการในการขออนุญาตตามกฎหมายการกำหนดราคา อาจมีกฎหมายจำกัดเสรีภาพในการกำหนดราคา การจัดจำหน่ายอาจถูกกำกับ โดยการขออนุญาต และในส่วนการโฆษณาสินค้าหรือบริการมีกฎหมายควบคุมกำกับการโฆษณาสินค้าบางชนิด

และเมื่อจำหน่ายสินค้าหรือบริการไปแล้วเกิดความเสียหายจากการบริโภคสินค้าหรือบริการนั้น ผู้ประกอบธุรกิจไม่ว่าในฐานะผู้ผลิต ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก อาจต้องรับผิดชอบตามหลักเรื่องความรับผิดในผลิตภัณฑ์ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าผู้บริโภคใช้สินค้าหรือบริการนั้น โดยวิธีผิดวิธี

ในเวทีการค้าเมื่อสงครามกลางเมืองกลายเป็นสงครามเศรษฐกิจการแข่งขันทางการค้ามีความเข้มข้น การกีดกันทางการค้าเป็นอาวุธที่แต่ละประเทศใช้เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนในที่สุดมีการปกป้องผลประโยชน์ก็เกิดขึ้นจากความตกลงให้มีองค์การการค้าโลก World Trade Organization หรือที่เรียกว่า WTO เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้กำหนดแนวทางที่เป็นธรรมทางการค้าร่วมกัน อันเป็นผลให้กฎเกณฑ์ทางการค้า ที่กำหนดขึ้นภายใต้องค์กร WTO นี้เป็นเกณฑ์สากลใช้ร่วมกันมากขึ้น ดังนั้นการประกอบธุรกิจจึงมีการขยายอาณาเขตมากขึ้นภายใต้หลักการการค้าเสรีมากขึ้นและเท่าเทียมกันการทำธุรกิจทั้งภายในประเทศและธุรกิจส่งออกต่างต้องปรับสภาพตามแผนการดำเนินการ ต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัย ความมีมาตรฐานในการผลิต คุณภาพการ

¹³ กองบรรณาธิการ. (2552). ลำดับสายพันธุ์สุนัขยอดนิยม 10 อันดับ. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2554, จาก <http://club.myfri3nd.com/bam/webboard/3944/13571>

รับรองคุณภาพ เช่น มาตรฐาน ISO หรือการดำเนินการผลิตที่คุ้มครองการพิทักษ์สภาวะแวดล้อมที่ดี ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านั้นเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคไม่จำกัดเชื้อชาติ สัญชาติ¹⁴

ในเมืองไทยการเลี้ยงสุนัขได้เปิดกว้างสำหรับทุกคนขึ้นตั้งแต่ผู้ที่มีรายได้น้อยไปจนถึงชั้นวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงจะแตกต่างกันออกไปบ้างก็ตาม ดังนั้น ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจึงยังเป็นที่ต้องการของผู้เลี้ยงสุนัขคาดว่าความต้องการซื้อสัตว์เลี้ยงที่ได้คุณภาพและเชื่อถือได้ว่าเมื่อได้ซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านดังกล่าวเหล่านั้นแล้วจะได้รับสัตว์เลี้ยงที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองหากเกิดความเสียหายหรือพบความบกพร่องในสัตว์เลี้ยงเหล่านั้น โดยผู้ประกอบการธุรกิจต้องดำเนินการเป็นแนวทางเดียวกัน

2.2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

มนุษย์กับการบริโภคเป็นของคู่กันมาแต่โบราณสมัยก่อนมนุษย์อยู่รวมกลุ่มเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งอยู่กันเป็นครอบครัวเล็กการบริโภคก็เป็นการผลิตเพื่อบริโภคในครอบครัวของตน ต่อมาได้มีสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปจึงเปลี่ยนแปลงเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนแต่สินค้าที่นำมาซื้อขายก็ยังเป็นสินค้าง่ายๆ ไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยดังเช่นสมัยปัจจุบัน

ต่อมาเมื่อปี 1760 ได้มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม (The Industrial Revolution) ทั้งในอังกฤษและยุโรป เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตโดยเครื่องจักรกลที่มีการผลิตติดกันขึ้นใหม่อย่างมากมาจากเดิมเป็นการผลิตในครัวเรือนได้จัดตั้งเปลี่ยนเป็นการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าในปริมาณมากๆ และลดต้นทุนการผลิต ผลการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้เกิดแนวความคิดว่าระบบการปกครองแบบฟิวดัลทั่วยุโรปที่ประชาชนอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐ ระบบสังคมที่ผู้ปกครองเป็นผู้ตั้งกฎระเบียบให้ผู้อำนาจปกครองปฏิบัติควรได้รับการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดดังกล่าว เชื่อว่ารัฐไม่ควรออกข้อกำหนดต่างๆ มาจำกัดการประกอบอาชีพของประชาชน ควรปล่อยให้ประชาชนมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ และรัฐควรทำหน้าที่ในการส่งเสริมมากกว่าการควบคุม ประชาชนควรมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน มีอิสระในการประกอบอาชีพและทำสัญญาต่างๆ ซึ่งก็ได้รับการยอมรับจากฝ่ายรัฐในเวลาต่อมา จนเกิดเป็นระบบการค้าแบบเสรีในที่สุด

2.2.1 ทฤษฎีการค้าเสรี (Free-Trade)

สมัยเมื่อการค้าและเศรษฐกิจของโลกยังอยู่ในลักษณะจำกัดเฉพาะวงแคบๆ ในท้องถิ่นหนึ่งหรือในเมืองหนึ่งนั้น สภาพของสินค้าและบริการยังไม่มีตลาดซื้อขายมากนัก เพราะกระบวนการผลิตยังเป็นแบบง่ายๆ ตลาดยังเป็นลักษณะแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน (Barter)

¹⁴ สุขุม สุภนิคย์. (2540). คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. หน้า 18-20.

ไม่มีความจำเป็นที่รัฐจะต้องจัดหาเครื่องมือหรือมาตรการทางกฎหมายเป็นพิเศษ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยและเป็นธรรม ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของแนวคิดในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยตั้งอยู่บนความมีอิสระและเสรีภาพของบุคคลในการดำรงชีวิตได้เท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมหรือความเสมอภาคตามหลักประชาธิปไตยนั้น ยังผลให้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (Laissez-Faire) เกิดขึ้นด้วย โดยสมมติฐานที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการตัดสินใจในการเลือกบริโภคสินค้าหรือบริการเท่ากัน รัฐจะไม่เข้าแทรกแซงเสรีภาพในการตกลงของเอกชน หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าหลักหนึ่งจึงเกิดขึ้นนั่นก็คือ ในการซื้อขายนั้น “ผู้ซื้อต้องระวัง” กล่าวคือ หากมีความเสียหายใดๆ ในทรัพย์สินที่ซื้อขายกันนั้น ความเสียหายนั้นตกเป็นของผู้ซื้อเอง หลักนี้เรียกกันตามภาษาโรมันว่า Caveat Emptor หรือ Let the buyer beware

ในสมัยปัจจุบันเมื่อโลกเจริญมากขึ้นทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม ทำให้ระบบเศรษฐกิจ การค้าขายหรือบริการต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปมีกระบวนการผลิตที่สลับซับซ้อนมากขึ้น การผลิตสินค้าใช้วัตถุดิบในการผลิตที่ทันสมัยเกินกว่าความรู้ธรรมดาของผู้ใช้หรือผู้บริโภคจะตามได้ทัน ผู้ผลิตต่างก็หาวิถีทางทุกวิถีทางที่จะลดค่าใช้จ่ายในการผลิตและเพิ่มผลกำไรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในบางกรณีการขายกำลังการผลิตทำให้ความละเอียดรอบคอบและคุณภาพของสินค้าหย่อนลง ประกอบกับการขยายตัวแห่งการค้าพาณิชย์กว้างออกไปจากระดับหมู่บ้าน เมืองไปสู่ระดับระหว่างประเทศ ทำให้สินค้าในตลาดมีการแพร่กระจายและเพิ่มประเภทหรือชนิดมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน หลักที่เคยถือว่าผู้ซื้อจะต้องระวัง จึงขาดความยุติธรรมในแง่ที่ว่า ผู้ซื้อในฐานะผู้บริโภค ไม่อาจปรับตัวให้ทันกับความเจริญทางเทคโนโลยีต่างๆ ได้ความระมัดระวังในระดับธรรมดาไม่อาจช่วยให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคได้รับผลตอบแทนคุ้มค่ากับเงินที่เสียไป ซ้ำร้ายยังอาจทำให้เกิดอันตรายจากการบริโภคสินค้าที่ซื้อมาได้โดยคาดไม่ถึงด้วย ทำให้ประเทศต่างๆ หันมาพิจารณาถึงสิทธิของผู้บริโภคในอันที่จะได้รับความคุ้มครองและปกป้องรักษาผลประโยชน์เป็นการเฉพาะนอกเหนือจากสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายตามสัญญา หรือสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายในคดีละเมิดตามกฎหมายเดิม ดังนั้นประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย จึงได้มีการออกกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งเปลี่ยนแปลงหลักกฎหมายที่เคยมีอยู่เดิมทั้งในแง่ความรับผิดชอบในทางสัญญาหรือละเมิดให้เอื้ออำนวยต่อการเยียวยาผู้ใช้ความเสียหายที่เกิดจากการบริโภคให้มากขึ้น ทั้งนี้โดยเน้นทั้งด้านการควบคุมกำกับกิจกรรมทางการผลิตโดยรัฐเพื่อป้องกันความเสียหายและการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อผู้บริโภค (ในบางประเทศ)¹⁵

ในระบบการค้าเสรี (Laissez-Faire) ก่อให้เกิดการแข่งขันในทางการค้า ผู้ผลิตพยายามหาวิธีการผลิตที่สามารถแข่งขันกับผลิตรายอื่น โดยใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ซับซ้อนใช้วัตถุดิบที่มี

¹⁵ สุขุม ศุภนิคย์. เล่มเดิม. หน้า 1-2.

ราคาต่ำและผลิตได้ในปริมาณมากๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและการพยายามกระจายสินค้าให้สามารถจำหน่ายได้มากที่สุด จนบางครั้งทำให้คุณภาพของสินค้าลดลง ส่งผลให้ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าไปบริโภคได้รับอันตรายจากสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ การเรียกร้องค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าว ผู้บริโภคสามารถทำได้หากกฎหมายเรื่องสัญญาหรือละเมิดซึ่งเป็นเรื่องยากเพราะกระบวนการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อนไม่สามารถทำให้ผู้บริโภคใช้ความรู้ธรรมดาเข้าใจได้ว่าสินค้านั้นมีความบกพร่องในการผลิตช่วงใด หรือความบกพร่องเกิดจากสาเหตุใด ทำให้นักนิติศาสตร์หันมาพิจารณาถึงแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับกันในขณะนั้นว่าทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน เป็นสาเหตุให้เกิดการเอาเปรียบจากผู้ผลิตดังกล่าว จะยังมีความเหมาะสมอยู่หรือไม่ รัฐควรมีมาตรการอย่างไรเพื่อให้ความคุ้มครองป้องกันและชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ถูกเอาเปรียบและได้รับความเสียหายจากการบริโภคสินค้าที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่ เนื่องจากได้สังเกตเห็นว่า แม้จะยอมรับในทางทฤษฎีว่า ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมและถือว่า “ผู้ซื้อต้องระวัง” ในการซื้อสินค้า แต่โดยสภาพของสังคมแล้ว ประชาชนผู้บริโภคมียอำนาจในการต่อรองน้อยกว่าผู้ประกอบการธุรกิจ ฉะนั้นจึงมีความเห็นว่า จำเป็นที่รัฐจะต้องหามาตรการเข้าไปดูแลช่วยเหลือประชาชนผู้บริโภคมากขึ้นกว่าเดิม ประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป อเมริกา ได้หันมาพิจารณาถึงสิทธิของผู้บริโภคที่ควรให้ความคุ้มครองนอกเหนือจากสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายตามสัญญาหรือสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายทางละเมิด

2.2.2 ทฤษฎีเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of will)

หลักเสรีภาพในการทำสัญญา แบบอาศัยกถโกตลาด การทำธุรกรรมใดๆ ในการซื้อขายในตลาดผลิตระหว่างหน่วยงานทางธุรกิจกับปัจเจกบุคคลหรือหน่วยงานกับธุรกิจ และในตลาดสินค้าและบริการระหว่างหน่วยธุรกิจกับปัจเจกบุคคล หรือหน่วยธุรกิจกับหน่วยธุรกิจ ย่อมต้องอาศัยนิติกรรมสัญญาทั้งสิ้น หลักกฎหมายสำคัญพื้นฐาน คือหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of contract) แล้ว หลักกฎหมายสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งสร้างขึ้นมาจากหลักเสรีภาพในการทำสัญญา คือ หลักการเจตนาที่ถูกต้องตรงกัน (Doctrine of mirror image) เพื่อให้การแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นนำไปสู่ประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร (allocative efficiency) ที่สูงขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งในภาษากฎหมายคือ การแสดงเจตนาของคู่สัญญาจะต้องไม่วิปริตเพราะสำคัญผิดนั่นเอง หากการแสดงเจตนาถูกต้องตรงกันแล้ว รัฐมีหน้าที่ต้องบังคับให้สัญญาเป็นไปตามสัญญาตามหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta sunt servanda)¹⁶

¹⁶ ศักดา ธนิกุล. (ม.ป.ป.). แนวคิดหลักกฎหมายและคำพิพากษา กฎหมายกับธุรกิจ. หน้า 68.

2.2.3 ทฤษฎีที่มาของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศ

การเกิดขึ้นของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเกิดจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เกิดช่องว่างขึ้น ไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาของสังคมได้ หลักที่ว่า “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor) หรือ “Let the Buyer Beware” อันเป็นหลักกฎหมายโรมันแต่เดิมที่ยึดถือกันในหลายประเทศในภาคพื้นยุโรปเกิดความขัดแย้งกับทฤษฎีกฎหมายพื้นฐานที่มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการตัดสินใจในการเลือกบริโภคสินค้าหรือบริการเท่ากัน แต่การที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้มีการนำเครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานคนความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความรู้และความสามารถและมีอิสระเท่าเทียมที่จะตกลงให้มีนิติสัมพันธ์กัน เช่น ใดก็เปลี่ยนแปลงไป เนื่องด้วยรูปแบบการผลิตสินค้าต่างๆ เป็นไปในเชิงอุตสาหกรรมมีการผลิตสินค้าจำนวนมาก (Mass Production) ทำให้เกิดปัญหาตามมาว่าทุกคนเท่าเทียมกันซึ่งใช้มายาวนานยังคงใช้ได้หรือไม่ เพราะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ผู้บริโภคไม่สามารถรู้ได้ถึงส่วนผสมหรือวิธีการผลิต อีกทั้งผู้ผลิตก็ไม่ได้จำกัดการขายสินค้าของตน มีการกระจายสินค้าไปในที่ต่างๆ จากการค้าขายระหว่างรัฐต่อรัฐ เมืองต่อเมือง จนในที่สุดผู้ขายกับผู้ซื้อไปใช้จริงๆ อาจไม่เคยพบกันนอกจากนี้ยังมีเรื่องของหลักความรับผิดชอบสัมพันธ์ในสัญญา (Privity Rule) ซึ่งมีผลว่าเฉพาะคู่กรณีในสัญญาคือผู้ซื้อ ผู้ขายในสัญญาเท่านั้น ที่มีสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบต่อกันถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้าตามสัญญาดังกล่าว หากผู้ที่ได้รับความเสียหายมิใช่คู่สัญญา ก็จะไม่มีความรับผิดชอบให้คู่กรณีอีกฝ่ายรับผิดชอบได้ ดังนั้นความเป็นไปได้ของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคของผู้บริโภคที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญา ก็ย่อมมีมากขึ้นตามมา ทำให้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคถือกำเนิดขึ้น โดยปรากฏในรูปแบบของการเป็นส่วนหนึ่งกฎหมายทั่วไปหรือมีการบัญญัติเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเทศที่ใช้กฎหมายนั้นมีระบบกฎหมายในรูปแบบใด ถ้าเป็นประเทศในภาคพื้นยุโรปหรือประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายภาคพื้นยุโรป ซึ่งใช้กฎหมายในรูปแบบประมวลกฎหมายด้วยการรับอิทธิพลมาจากกฎหมายของจักรวรรดิโรมันในอดีต ก็จะบัญญัติให้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคอยู่ในรูปลายลักษณ์อักษรเพื่อที่ศาลจะได้นำไปปรับกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น แต่กับประเทศในระบบกฎหมายจารีตประเพณีเช่น สหรัฐอเมริกาหรือสหราชอาณาจักร ศาลเป็นผู้สร้างกฎหมายขึ้นมา

1) ทฤษฎีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law)

วิวัฒนาการของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในระบบ Common Law เกิดจากที่ศาลพยายามจะขยายขอบเขตการคุ้มครองประชาชนให้ได้รับการปกป้องสิทธิของตนมากขึ้นกว่าเดิมทำให้พัฒนาการของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ในระบบนี้มีการเกิดขึ้นของการหลักการรับผิดชอบสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีความชำรุดบกพร่องและทำให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคขึ้น โดย

ไม่จำเป็นต้องให้มีการพิสูจน์ต่างๆ ที่มีความชำรุดบกพร่องและให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องให้มีการพิสูจน์และพัฒนาของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ในระบบนี้มีการเกิดขึ้นของหลักการรับผิดชอบของผู้ผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีความชำรุดบกพร่องและให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องให้มีการพิสูจน์และพัฒนาต่อเนื่องมาเป็นกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law)¹⁷

ประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศอเมริกาได้รับการยอมรับจากหลายๆ ประเทศว่าเป็นประเทศที่ประชาชนมีการตื่นตัวในด้าน “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” อย่างสูง ประชาชนของสหรัฐอเมริกาเป็นพลเมืองที่มีรูปแบบและการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับเสรีภาพอย่างมาก เมื่อใดก็ตามที่เกิดการละเมิดสิทธิโดยเฉพาะสิทธิของผู้บริโภค ชาวอเมริกา จะรวมตัวหรือแสดงออกเพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจ ชาวอเมริกันรวมตัวกันแสดงออกเพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบ ดังจะเห็นได้จากการที่สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่ประชาชนฟ้องร้องบริษัทผู้ผลิตบุหรี่จนได้รับการชดใช้ในจำนวนเงินที่สูงมาก เนื่องจากระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเป็นรูปแบบของกฎหมาย Common law ที่ยึดถือแนวคำพิพากษาของศาลเป็นหลักในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ได้กล่าวเรื่อง “สิทธิ” ของประชาชนพื้นฐานหลักที่เป็นเช่นนี้เพราะประวัติศาสตร์ของชนชาติอเมริกันนี้ความผูกพันเรื่องสิทธิ และ “เสรีภาพ” เนื่องจากต้องผ่านการต่อสู้จนได้รับเอกราช

สิทธิของผู้บริโภคในความเข้าใจของชาวอเมริกาแสดงออกทางรูปธรรมโดยการรวมกันเพื่อสิทธิเรียกร้อง (Active) ให้ผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากการบริโภคแก้ปัญหาได้เป็นการรอคอยฝ่ายเดียวโดยถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐทั้งหมด ระบบการค้าของอเมริกาเป็นระบบการค้าเสรี (Free Trade) จนถือได้ว่าเป็นผู้นำแนวคิดเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบัน ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ภายใต้กรอบกฎหมายในการประกอบอาชีพ และจากการที่สหรัฐอเมริกามีรูปแบบการปกครองในลักษณะของสหรัฐ มีรัฐบาลท้องถิ่นที่เรียกว่ารัฐบาลมลรัฐ และรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลสหรัฐ ซึ่งรัฐบาลมลรัฐก็สามารถจะบัญญัติกฎหมายมาเพื่อมาบังคับใช้กับประชาชนในรัฐนั้นๆ ได้ทั้งนี้รูปแบบการปกครองของสหรัฐอเมริการัฐธรรมนูญของอเมริกาซึ่งผู้ร่างได้อธิพลแนวคิดจากแนวคิดของมองเตสกีเออ ผ่านทางหนังสือเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย (The spirit of law) หรือ (L'Esprit des Lois) ซึ่งมองเตสกีเออเห็นว่ารูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดนั้น

¹⁷ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์. (2544). “เขาฟ้องบริษัทบุหรี่กันอย่างไรในต่างประเทศ” บทสัมภาษณ์, ตอน 4, เล่ม 57 . หน้า 76.

รัฐบาลต้องมีการแบ่งแยกอำนาจการปกครองให้สมดุลกัน แนวคิดดังกล่าวกลายมาเป็นหลักการในการแบ่งแยกอำนาจปกครองออกเป็น 3 อำนาจนี้ ต้องคอยตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจกัน¹⁸

กฎหมายของประเทศอังกฤษว่าด้วยความรับผิดชอบในทางสัญญาเดิมเป็นไปตามสัญญาเดิมเป็นไปตามสัญญาซื้อขายซึ่งหลักว่า “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat Emptor) เพราะในขณะนั้นการผลิตสินค้ายังไม่สลับซับซ้อนผู้ซื้อตรวจสอบสินค้าก่อนซื้อได้ หากเกิดความเสียหายจากการใช้สินค้าก็ถือเป็นเรื่องของผู้ซื้อต้องเคราะห์กรรมไป ต่อมาการผลิตสินค้ามีกรรมวิธีที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ผู้ซื้อไม่สามารถตรวจพบความชำรุดบกพร่องของสินค้าได้ แนวคำวินิจฉัยของศาลอังกฤษจึงค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปในทางให้ความคุ้มครองผู้ซื้อมากขึ้น จึงได้ตรากฎหมาย The Sale of Goods Act 1893 ซึ่งมีผลรับรองข้อกำหนดโดยปริยายเกี่ยวกับสินค้า และคำรับประกันเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าอันเป็นการลบล้างหลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่สามารถคุ้มครองประโยชน์ให้แก่ผู้บริโภค เพราะผู้ประกอบการจะกำหนดข้อยกเว้นหรือข้อจำกัดความรับผิดชอบของตนเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคไว้เสมอ ต่อมาในปี 1973 โดยกำหนดให้ข้อกำหนดข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ภายใต้ The Sale of Goods Act 1893 ไม่มีผลแต่ต้องเป็นกรณีการขายเพื่อบริโภค ซึ่งยังต้องมีกฎหมาย The Unfair Contract Term Act 1977 ออกมาประกอบด้วย

ปัจจุบันกฎหมายซื้อขายของกฎหมาย The Sale of Goods Act 1979 ได้กำหนดเงื่อนไขการรับประกันโดยปริยายเกี่ยวกับสินค้าให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ หากสินค้านั้นมีความชำรุดบกพร่อง 2 ประการ ได้แก่ การรับประกันโดยปริยายว่าสินค้านั้นเหมาะสมสำหรับการใช้ตามเจตนารมณ์และการรับประกันที่แสดงชัดแจ้งจากผู้ขาย¹⁹

(1) การรับประกันโดยปริยายว่าสินค้านั้นเหมาะสมสำหรับการใช้ตามเจตนารมณ์เฉพาะ (Implied warranty that the goods shall be reasonably fit for particular purpose of Merchantable Quality) โดยประการแรกได้กำหนดไว้ในมาตรา 14 (3) ว่าเมื่อผู้ซื้อแสดงโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายต่อผู้ขายว่ามีเจตนาหรือวัตถุประสงค์เฉพาะในการซื้อสินค้าเนื่องจากไว้วางใจในความรู้ความชำนาญของผู้ขาย และสินค้านั้นอยู่ในธุรกิจการขายของผู้ขายถือได้ว่าการรับประกันโดยปริยายว่าสินค้านั้นเหมาะสมสำหรับวัตถุประสงค์ดังกล่าว สำหรับในประการหลังได้กำหนดไว้ในมาตรา 14 (2) ว่าในกรณีที่ผู้ขายสินค้าในธุรกิจการขายของตน ให้ถือได้ว่าการประกันโดยปริยายสินค้านั้นมีคุณภาพเหมาะสมตามวิสัยของใช้ต่างๆ ไปเว้นแต่ถ้าผู้ซื้อได้ตรวจสอบสินค้าก่อนและ

¹⁸ ปนิธาน ช่อผุก. (2549). อำนาจของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522: ศึกษากรณีการดำเนินคดีแทนผู้บริโภค. หน้า 19.

¹⁹ สมชาย จุฑาศิริ. (2542). ปัญหาในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522. หน้า 30-35.

ก่อนความชำรุดบกพร่องนั้นสามารถจะพบได้โดยการตรวจสอบดังกล่าวการรับประกันดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมายซึ่งมีผลเฉพาะคู่สัญญาโดยตรงเท่านั้น การรับประกันมิได้โอนไปตามสินค้า ฉะนั้นหากผู้ที่ได้รับความเสียหาย เป็นเพียงบุคคลภายนอก ก็ไม่อาจใช้เรียกร้องตามหลักการรับประกันนี้ได้

(2) การรับประกันอาจแสดงออกโดยชัดแจ้งจากผู้ขาย เช่นการโฆษณาว่าสินค้ามีคุณภาพอย่างไรอย่างใดอย่างหนึ่ง หากสินค้านั้นได้เป็นตามที่รับประกันและเกิดความเสียหายขึ้น ผู้ซื้อก็สามารถใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ขายได้ แต่การใช้สิทธิผูกพันเฉพาะคู่สัญญาโดยตรง เช่นเดียวกับการรับประกัน โดยปริยาย แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ผลิตได้แสดงโดยแจ้งเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าต่อผู้ซื้อ และผู้ซื้อเชื่อถือตามคำแถลงนั้นจนทำสัญญาแม้จะเข้าทำสัญญาซื้อขายจากผู้ขายปลีก ก็ถือว่าผู้ผลิตได้ทำสัญญาประกอบหรือรับประกันประกอบ (Conlateral Contract) ต่อผู้ซื้อด้วยผู้ซื้อย่อมเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ผลิตเช่น คดี well v, Backhand Sand, (1965) 2QB170 ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่า โจทก์ได้ซื้อทรายสำหรับปลูกต้นไม้จากผู้ขาย โดยเชื่อถือในการรับประกันอย่างชัดแจ้งของผู้ผลิตว่าเหมาะสมสำหรับปลูกต้นไม้จากผู้ขายมิได้ให้คำรับประกันด้วยศาลถือว่ากรณีเช่นนี้มีสัญญาประกอบ (Collateral Contract) ที่ทำให้ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผลิตได้ตามที่รับประกัน

ความรับผิดชอบในทางสัญญาตามกฎหมายอังกฤษค่อนข้างเคร่งครัดในเรื่องหลักเกณฑ์ความสัมพันธ์ในทางสัญญา (Privity of Contract) ฉะนั้นหากบุคคลผู้ได้รับความเสียหายมิได้อยู่ในฐานะเป็นคู่สัญญา จะเรียกร้องค่าเสียหายต้องเรียกร้องโดยอาศัยหลักในทางละเมิด

2) หลักความรับผิดชอบในทางละเมิด กฎหมายอังกฤษให้ความสำคัญหลักความสัมพันธ์ในทางสัญญา (Privity of Contract) โดยพิพากษาในยุคแรกๆ ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบจากสินค้า (Products Liability) วินิจฉัยออกมาในแนวที่จะคุ้มครองเฉพาะผู้เสียหายที่มีความสัมพันธ์ทางสัญญากับผู้ขายหรือผู้ผลิตเท่านั้นแม้แต่ความเสียหายในทางละเมิดก็ต้องตีความว่าต้องมีนิติสัมพันธ์ดังกล่าวไว้ในคดี Winterbottom V. Wright (1842) 10 M. & W.f 109 ซึ่งในคดีที่โจทก์ผู้ขับขีรถม้าส่งไปรษณีย์ของกรมไปรษณีย์ ได้รับความเจ็บจากการที่รถม้าส่งไปรษณีย์ของกรมไปรษณีย์ ได้รับความเจ็บจากการที่รถม้าพลิกคว่ำเพราะเพลารถชำรุดบกพร่อง โจทก์จึงมาฟ้องจำเลยซึ่งทำสัญญากับกรมไปรษณีย์ ได้รับความเจ็บจากการที่รถม้าพลิกคว่ำเพราะเพลารถชำรุดบกพร่อง โจทก์จึงมาฟ้องจำเลยซึ่งทำสัญญากับกรมไปรษณีย์ว่าจะดูแลซ่อมแซมรถม้าให้อยู่ในสภาพดี โดยโจทก์กับจำเลยมิได้มีนิติสัมพันธ์ใดๆ ต่อกัน ปรากฏว่าคดีนี้ศาลอังกฤษได้พิพากษายกฟ้อง โดยวินิจฉัยว่าโจทก์

ผู้ซบซึ้งรมาซึ่งชำระและได้รับบาดเจ็บจะไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยมิได้ เพราะมิได้มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน การตัดสินให้จำเลยรับผิดชอบจะทำให้คดีไม่ที่สิ้นสุด เพราะการฟ้องคดีกันเรื่อยไป²⁰

3) ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจความเสียหายที่เกิดจากการบริโภคสินค้าหรือบริการมีผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมากผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างยากจน ความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจทำให้การใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้มากนัก เพราะการดำเนินการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายของผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้มากนัก เพราะการดำเนินคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเรียกร้องค่าเสียหายของบริโภคไม่อยู่ในฐานะที่ดำเนินการได้มากนัก เพราะการดำเนินคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลาก่อนข้างมาก ประกอบกับหลักกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินคดีที่ยังคงยึดถือทฤษฎีความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา (Freedom of Will) และทฤษฎีความรับผิดชอบเฉพาะคู่สัญญา (Privity of Contract) เป็นหลักซึ่งนับเป็นอุปสรรคในการดำเนินของผู้บริโภค

4) ความรับผิดชอบตามสัญญานั้นเกิดขึ้นจากสัมพันธ์ของคู่สัญญาและมีผลผูกพันเฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น เนื่องจากคู่สัญญาต่างมีหน้าที่ซึ่งกันและกัน หากฝ่ายใดไม่สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ได้ย่อมต้องรับผิดชอบ ดังนั้นความรับผิดชอบในทางสัญญาจะเกิดจากความผิดในการผิดสัญญาหรือเป็นความผิดจากคำรับประกันเกี่ยวกับสินค้าโดยทั่วไปแล้ว ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายประการอื่นอันเป็นผลมาจากสินค้าชำรุดบกพร่อง ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายที่เกิดต่อชีวิตหรือทรัพย์สินแต่ผู้ขายต้องรับผิดชอบถ้าหากมีคำรับประกันคุณภาพของสินค้าอย่างชัดเจนจะมีการขาย หรือผู้ขายได้อธิบายหรือกล่าวโดยปกปิดความชำรุดบกพร่องของสินค้า ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายที่เกิดต่อชีวิตหรือทรัพย์สินแต่ผู้ขายต้องรับผิดชอบถ้าหากมีคำรับประกันคุณภาพของสินค้าอย่างชัดเจนจะมีการขาย หรือผู้ขายได้อธิบาย หรือผู้ขายได้อธิบาย โดยปกปิดความชำรุดบกพร่องของสินค้า²¹

ส่วนกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าที่มีการซื้อขายกันก็ต้องพิจารณาตามหลักกฎหมายซื้อขาย ซึ่งปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ และได้บัญญัติหน้าที่ในเรื่องนี้ไว้ทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย โดยต้องใช้ความระมัดระวังตรวจสอบทรัพย์สินที่ซื้อขายกันตามควรแก่กรณี โดยผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ กฎหมายจึงวางข้อกำหนดให้ผู้ขายเป็นผู้ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของหลักผู้ซื้อต้องระวังตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472

²⁰ William L. Prosser. (1974). **Handbook of the Law of Torts**. p. 641.

²¹ ปิยะกุล บุญเพิ่ม. (2524). ความรับผิดชอบในการผลิตและจำหน่ายสินค้า. หน้า 148.

5) หลักความรับผิดชอบในการรับประกันเป็นสัญญาว่าจะรับผิดชอบหรือการรับประกันอย่างหนึ่งอย่างใด โดยอาจแบ่งการรับประกันเป็น 2 อย่าง ได้แก่การรับประกันโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) และการรับประกันโดยปริยาย (Implied Warranty)

หลักความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract) เป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของหลักความรับผิดชอบในทางสัญญา ซึ่งถือว่าเฉพาะคู่กรณีในสัญญาเท่านั้นที่จะเรียกร้องให้รับผิดชอบต่อกันได้ เนื่องจากมีเสรีภาพในการเข้าทำสัญญา หากทำสัญญากันเช่นใด ก็ต้องมีผลบังคับกันเช่นนั้น ทุกคนจึงมีหน้าที่ปกป้องประโยชน์ของตนเอง บุคคลอื่นๆ ซึ่งมีได้เป็นคู่สัญญาด้วยไม่อาจเรียกร้องให้มีการรับผิดชอบโดยอาศัยมูลเหตุแห่งสัญญาได้เลย เนื่องจากบุคคลอื่นนั้นมิใช่ผู้ที่แสดงเจตนาและเข้าทำสัญญา จึงถือว่ามิได้เป็นผู้เข้าเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ได้

หลักความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract) ดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งในการคุ้มครองผู้บริโภคที่ไม่สามารถจะเยียวยาความเสียหายให้กับผู้บริโภค ซึ่งมีได้เป็นคู่สัญญากับผู้ประกอบการโดยอาศัยมูลสัญญา²² ซึ่งหลักเกณฑ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของหลักความรับผิดชอบในสัญญา ถือว่าเฉพาะคู่กรณีในสัญญานั้นที่จะเรียกร้องให้รับผิดชอบต่อกันได้ เนื่องจากเสรีภาพในทางสัญญา ซึ่งถือว่าเฉพาะคู่กรณีในสัญญาเท่านั้นที่จะเรียกร้องให้รับผิดชอบต่อกันได้ เนื่องจากเสรีภาพในการทำสัญญา หากทำสัญญากันเช่นใด ก็ต้องมีผลบังคับกันเช่นนั้น ทุกคนมีหน้าที่ปกป้องประโยชน์ของตนเอง บุคคลอื่นๆ ซึ่งมีได้เป็นคู่สัญญาด้วยไม่อาจเรียกร้องให้มีการรับผิดชอบโดยอาศัยมูลเหตุแห่งการสัญญาได้เลย เนื่องจากบุคคลอื่นนั้นมิใช่ผู้ที่แสดงเจตนาและเข้าทำสัญญาได้เลย เนื่องจากบุคคลอื่นนั้นมิใช่ผู้ที่แสดงเจตนาและเข้าทำสัญญา จึงถือว่ามิได้เป็นผู้เข้าเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ได้

2.2.4 แนวความคิดในการคุ้มครองผู้บริโภค

แนวความคิดในการคุ้มครองผู้บริโภค จากอดีตจวบจนปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งอาจแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่

1) ช่วงก่อนยุคแห่งการแทรกแซงโดยภาครัฐ (pre-interventionist)

ช่วงเวลาก่อน ค.ศ.1960 แนวความคิดเกี่ยวกับผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกาและในประเทศยุโรปตะวันตกมีอยู่ว่า ผู้บริโภคต้องระมัดระวังในการเลือกซื้อสินค้า มิฉะนั้นแล้วความเสียหายใดๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการใช้หรือบริโภคสินค้านั้นๆ ผู้ซื้อต้องเป็นผู้รับผิดชอบเอง แนวความคิดดังกล่าวตามภาษาโรมันเรียกว่า *caveat emptor* ตามหลักการของปรัชญานี้ บทบาทของรัฐคือเพียงกำกับดูแลให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่เพียงพอเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้อง โดยการควบคุมดูแลการฉลากและการโฆษณาเป็นหลัก แนวความคิดดังกล่าว

²² สุขุม สุภนิษฐ์. เล่มเดิม. หน้า 9-10.

จะสอดคล้องกับแนวความคิดพาณิชย์นิยม (mercantilism) ซึ่งเชื่อว่า การแข่งขันในตลาดจะทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพในราคาที่เป็นธรรม อันเป็นนี้มาของระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (laissez faire) ตามแนวคิดนี้ รัฐสามารถคุ้มครองผู้บริโภคโดยการมีนโยบายการแข่งขันทางการค้า (competition policy) ที่รักษาและส่งเสริมกระบวนการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรม

2) ช่วงแห่งการแทรกแซงโดยภาครัฐ (interventionist)

ในช่วงทศวรรษ 1960 ปรัชญาในการคุ้มครองผู้บริโภคเปลี่ยนไป ความไม่เท่าเทียมกันในอำนาจต่อรองของผู้บริโภคและผู้ผลิตถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นสาเหตุหลักที่รัฐต้องเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองผู้บริโภคโดยตรง ได้มีการกล่าวถึง “สิทธิ” ของผู้บริโภคเป็นครั้งแรกในคำปราศรัยของ ประธานาธิบดี จอห์น เอฟ. เคนเนดี ที่สหประชาชาติในปี ค.ศ. 1962 สิทธิดังกล่าวได้แก่

- (1) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการบริโภคหรือใช้สินค้า
- (2) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารข้อเท็จจริงเพื่อการเลือกซื้อสินค้า
- (3) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการซื้อสินค้า
- (4) สิทธิที่จะได้รับฟังการร้องเรียน

สืบเนื่องจากคำปราศรัยดังกล่าว ประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศได้ออกกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค (consumer protection law) เพื่อรับรองสิทธิของผู้บริโภค นอกจากนี้แล้วสมาคมผู้บริโภคในหลายๆ ประเทศ ได้รวมตัวกันจัดตั้งสมาพันธ์ผู้บริโภคที่เรียกว่า IOCU (International Organization of Consumer Unions) ซึ่งมีสถานภาพเป็นองค์กรอิสระ ไม่แสวงหาผลประโยชน์ และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง ในปัจจุบันองค์กรนี้ซึ่งประกอบด้วยสมาคมผู้บริโภคในประเทศต่างๆ กว่า 200 องค์กร จาก 80 ประเทศเพื่อเป็นการส่งเสริมให้การคุ้มครองผู้บริโภคให้มีความครอบคลุมและแข็งแกร่งยิ่งขึ้น สมาพันธ์ฯ ได้กำหนดสิทธิของผู้บริโภคนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในคำปราศรัยของประธานาธิบดี จอห์น เอฟ. เคนเนดี ไว้อีก 4 ประการ ได้แก่

- (1) สิทธิที่จะได้รับชดใช้ค่าเสียหาย
- (2) สิทธิที่จะได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกซื้อสินค้าและสิทธิของผู้บริโภค
- (3) สิทธิที่จะได้รับบริการสาธารณสุขพื้นฐาน
- (4) สิทธิที่จะอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่สะอาด

มีข้อสังเกตว่า สิทธิของผู้บริโภค 2 ข้อสุดท้าย คือสิทธิที่จะได้รับสาธารณสุขพื้นฐาน และสิทธิที่จะอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่สะอาดนั้น จะแตกต่างกับสิทธิอื่นๆ เพราะจะไม่ใช่สิทธิของผู้บริโภคในการซื้อขายสินค้า แต่จะเป็นสิทธิที่ผู้บริโภคในฐานะพลเมืองของ

ประเทศพึงได้รับ จะเห็นได้ว่าสิทธิของผู้บริโภคตาม ICOU นั้น จะครอบคลุมหลายมิติมากกว่าสิทธิเดิม 4 ประการ ซึ่งเน้นเพียงสิทธิของผู้บริโภคที่เกี่ยวกับการเลือกซื้อและบริโภคสินค้า นับว่าเป็นอีกก้าวหนึ่งของการขยายกรอบของสิทธิของผู้บริโภค

3) ช่วงหลังยุคแห่งการแทรกแซงโดยภาครัฐ (post-interventionist)

ปรัชญาในการคุ้มครองผู้บริโภคที่เน้นบทบาทของภาครัฐ ได้รับการต่อต้านอย่างมาก จากกลุ่ม “เศรษฐศาสตร์ใหม่” ที่คัดค้านการแทรกแซงของรัฐ กลุ่มดังกล่าวมีความเห็นว่า มาตรการที่รัฐใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคมีลักษณะที่เป็นการแทรกแซงการดำเนินธุรกิจมากกว่าการกำกับดูแล ทำให้ธุรกิจไม่มีความคล่องตัว แนวความคิดดังกล่าวจะเป็นไปตามกระแสหลักของการปฏิรูปการกำกับดูแลเพื่อลดบทบาทของภาครัฐ (deregulation) ที่เริ่มเป็นที่แพร่หลายในช่วงเวลานั้น

การเปลี่ยนแปลงของปรัชญาในการคุ้มครองผู้บริโภคที่คัดค้านการแทรกแซงของรัฐ มิได้ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแต่อย่างใด ซึ่งชี้ให้เห็นว่า กลุ่มเศรษฐศาสตร์ใหม่นี้ มิได้คัดค้านบทบาทของรัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค เพียงแต่ตำหนิว่า รัฐมีบทบาทมากเกินไป ทำให้การคุ้มครองผู้บริโภคไม่มีประสิทธิผล ทั้งนี้ดังกล่าวมีความเห็นว่ แนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคที่ดีต้องให้ทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภคมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในกระบวนการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น อาจอยู่ในรูปแบบของการกำกับดูแล (Self-regulation) โดยความสมัครใจ เช่นการที่ผู้ผลิตจัดตั้งหน่วยทดสอบคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าที่ผลิต การรับรองคุณภาพสินค้า (Warranty) หรือการจัดตั้งหน่วยรับคำฟ้องร้องของลูกค้าโดยหน่วยงานอิสระ (ombudsperson) ถ้าหน่วยงานรับฟ้องร้องดังกล่าวสามารถกำหนดค่าชดเชยความเสียหายแก่ผู้บริโภคได้อย่างยุติธรรม และ ได้รับความยอมรับจากกลุ่มผู้บริโภคแล้วจะเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองผู้บริโภคได้ แต่ที่สำคัญกว่านั้นก็คือ การกำกับดูแล²³

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์

ในแนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิภาพของสัตว์ได้มีความสนใจมากขึ้นในสังคมมนุษย์ที่รับรู้ถึงความทุกข์ทรมานโดยที่มนุษย์ ต้องหยุดยั้งการทารุณกรรมสัตว์จึงเกิด “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์” ขึ้น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ คือ ข้อตกลงในหมู่ประชาชนและประเทศต่างๆ ที่ยอมรับว่า สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและสามารถรับรู้ถึงความทุกข์ทรมานโดยที่มนุษย์ “ในฐานะมนุษย์ผู้มีความรักความเมตตา” จำเป็นต้องใส่ใจสวัสดิภาพสัตว์ และหยุดยั้งการทารุณกรรมสัตว์ตลอดไป ปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ (UDAW) เป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาล

²³ สุธีร์ ศุนิตย์. (2541). การคุ้มครองผู้บริโภค. หน้า 3-5.

ซึ่งไม่มีข้อผูกมัด เป็นชุดของหลักการทั่วไปที่ยอมรับว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเราควรร่วมกันดูแลหลักการเหล่านี้จุดประสงค์ของหลักการนี้ เพื่อให้รัฐบาลมีการพัฒนากฎหมายในการคุ้มครองสัตว์และเพิ่มการรับรู้ในการให้ความสำคัญต่อสัตว์ และสวัสดิภาพสัตว์ไปทั่วโลก ปรากฏว่าสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ (UDAW) อ้างถึงสวัสดิภาพของสัตว์ที่มีความรู้สึก สัตว์ที่มีความรู้สึกคือความสามารถในการรับรู้ความเจ็บปวด ความหิว ความทุกข์ทรมาน และความยินดี ผลการวิจัยแสดงว่าสัตว์มีกระดูกสันหลังทั้งหมด และปลาหมึกยักษ์เป็นสัตว์ที่มีความรู้สึก อย่างไรก็ตาม ยังมีการค้นคว้าต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งขณะนี้ยังไม่มีการยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นสากลว่าสวัสดิภาพสัตว์มีความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการค้นพบทางด้านวิทยาศาสตร์เรื่องที่สัตว์มีความรู้สึกหรือการตระหนักถึงความเกี่ยวข้องในเรื่องการพัฒนาระหว่างสวัสดิภาพสัตว์และสวัสดิภาพมนุษย์ สวัสดิภาพสัตว์เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับกลยุทธ์ในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ ปรากฏว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์เป็นส่วนสำคัญของความพยายามระหว่างประเทศในการรับมือกับประเด็นที่เกี่ยวกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของมนุษย์ ปรากฏว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์เป็นตัวแทนของเกณฑ์มาตรฐานโลกสำหรับรัฐบาล โดยมีเป้าหมายสำหรับนำไปปฏิบัติ หรือปรับปรุงมาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศของตน สิ่งนี้นำไปสู่ความพยายามระดับประเทศในการปรับปรุงอาหารเพื่อความปลอดภัย สร้างสรรค์ระบบการทำฟาร์มแบบยั่งยืน และส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ที่ดีในเขตแดนของตน สมาคมสัตวแพทย์ และองค์กรรัฐบาลระหว่างประเทศได้รับการเสนอให้มีโอกาสในการมีบทบาทที่สำคัญในการกำหนดอนาคตของสวัสดิภาพสัตว์ในระดับโลก โดยการสนับสนุนความก้าวหน้าของปรากฏว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ ขณะนี้มีจำนวนองค์กรที่สนับสนุนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รวมถึงองค์กรโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) รัฐบาลสมาคมสัตวแพทย์ และองค์กรรัฐบาลระหว่างประเทศ สัตว์แข็งแรงหรือไม่ สัตว์มีความสุขหรือไม่ สัตว์สามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติได้หรือไม่ เหล่านี้เป็นข้อสังเกตทางด้านสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้เติบโตขึ้นเรื่อยๆ มีหลัก เช่น อีสราฟ 5 ประการ 1 ที่ใช้ในการวัดกันทั่วโลกองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) กล่าวไว้ว่า “ในการใช้สัตว์จะต้องมีความรับผิดชอบทางด้านจริยธรรม เพื่อให้มั่นใจว่าสัตว์นั้นมีสวัสดิภาพในขอบเขตสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้” (OIE International Animal Health Code พ.ศ. 2549) ปรากฏว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์แสดงถึงความรับผิดชอบเหล่านี้ และส่งเสริมให้รัฐบาลให้ความสำคัญของสัตว์ภายในอาณาบริเวณของตน

ปรากฏว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ มีความหมายต่อสัตว์มีผลทำให้สถานะของสวัสดิภาพสัตว์เป็นประเด็นสำคัญของโลก และ ดังนั้นส่งเสริมให้รัฐบาลนานาชาติทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญต่อสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศตนเองมากยิ่งขึ้น โดยริเริ่มก่อตั้งกฎหมายและ

กำหนดมาตรฐานว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ หรือมีการดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ตระหนักถึงความสำคัญของสวัสดิภาพสัตว์ในฐานะที่เป็นปัจจัยหลักในการกำหนดนโยบายทางด้านมนุษยธรรมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมต่างๆ หันมาให้ความสำคัญต่อ สวัสดิภาพสัตว์มากขึ้น โดยรวมเรื่องสวัสดิภาพสัตว์เข้าในการพิจารณากำหนดนโยบายและการนำไปปฏิบัติ คนจะเห็นความสำคัญและดูแลเอาใจใส่สัตว์และสวัสดิภาพสัตว์มากขึ้นการประชุมระหว่างรัฐบาลทางด้านสวัสดิภาพสัตว์ที่กรุงมะนิลา มีรัฐบาลเข้าร่วมประชุม จาก 19 ประเทศ สหรัฐอเมริกาในฐานะผู้สังเกตการณ์ คณะกรรมการยุโรปและไชนา โดยเนื้อหาหลักของปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ ได้รับการลงมติยอมรับที่นี่ มีการจัดตั้งคณะกรรมการรัฐบาลอำนวยการ โครงการปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ จากประเทศคอซตาริกา เคนยา สาธารณรัฐเช็ก อินเดีย และฟิลิปปินส์ ที่จะเป็นผู้ดำเนินในภูมิภาคของตนปฏิญญาสากลว่าด้วย สวัสดิภาพสัตว์มีเป้าหมายร่วมกันที่ผู้สนับสนุนทางด้านสวัสดิภาพสัตว์ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ จำนวนขององค์กรทางด้านสวัสดิภาพสัตว์มีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ทั่วโลกได้ลงชื่อสนับสนุนสัตว์มีบทบาทสำคัญมากในชีวิต ประชากรมากกว่าหนึ่งพันล้านพึ่งพาสัตว์เพื่อการดำรงชีพ มนุษย์นับล้านเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นเพื่อน ผู้คนใช้สัตว์เป็นอาหาร สัตว์ป่าช่วยรักษาระบบนิเวศน์การเปลี่ยนแปลงในด้านดีสำหรับสัตว์จะตามมาด้วยการยอมรับเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์ การปรับปรุงสวัสดิภาพสัตว์หมายถึงการปรับปรุงสวัสดิภาพของมนุษย์ด้วย การลดความเจ็บปวดที่มนุษย์ทำต่อสัตว์ช่วยให้เรามีสัมพันธภาพต่อสัตว์ที่ดีขึ้นปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ เป็นตัวแทนของการเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์คุ้มครองสัตว์ทุกชนิด ไม่ใช่แค่หมา แมว หรือ สุนัขจรจัดยังรวมไปถึงสัตว์เลือดอุ่นทุกชนิด สัตว์เลี้ยงคลาน สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์น้ำ สัตว์ปีก และแมลงไม่ว่าจะเลี้ยงเพื่อเป็นเพื่อน เพื่อการบริโภค เพื่อการทดลอง เพื่อการแสดง เพื่อการใช้งาน หรือเพื่อการอย่างอื่น ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนที่มีจุดประสงค์เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์เข้าร่วมด้วย และมีผลบังคับใช้กับทุกคน ไม่ว่าจะเจ้าของสัตว์หรือไม่ก็ตาม และยังคงขึ้นทะเบียนสถานสงเคราะห์สัตว์ เพื่อกำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือสถานสงเคราะห์สัตว์ต่างๆ ในบ้านเมืองเรา มีการจัดตั้งกองทุนป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งมิได้มาจากงบประมาณแผ่นดินเพียงอย่างเดียว โดยจะให้ผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์จ่ายเงินค่าธรรมเนียมบำรุงกองทุนด้วย ห้ามการทารุณกรรมสัตว์ ได้แก่

1) การเขี่ยน ทูบตี ฟัน แทง เผา ลวก หรือกระทำการอื่นใดในลักษณะที่ได้รับทุกข์เวทนา ซึ่งมีผลทำให้สัตว์เจ็บปวดหรือพิการหรือตาย

2) ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ในการกระทำผิดกฎหมาย หรือใช้ทำงานอันไม่เหมาะสมแก่ประเภท ชนิด และสภาพของสัตว์ หรือใช้สัตว์ทำงานเมื่อสัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราอ่อนอายุ ใกล้คลอดหรือพิการ

3) ใช้ยา หรือสารพิษ หรือสารอันตราย เพื่อให้สัตว์ได้รับอันตราย หรือความทุกข์ทรมาน หรือตาย

4) ใช้พาหนะที่ไม่เหมาะสมแก่การขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสัตว์ ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน บาดเจ็บหรือตาย

5) เลี้ยงหรือกักขังสัตว์ในที่คับแคบทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานบาดเจ็บ หรือตาย

6) นำสัตว์ที่เป็นอรุกันไว้ในที่เดียวกัน

7) พรากแม่และลูกสัตว์ที่ยังไม่หย่านม เว้นแต่มีเหตุอันสมควร

8) ทอดทิ้งสัตว์เพื่อให้พ้นภาระ หรือหน้าที่ดูแล

9) ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน หรือตายจากการอดอยาก ขาดอาหาร น้ำ หรือการพักผ่อน

10) เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ไม่ดูแลรักษาเมื่อสัตว์เจ็บป่วย

11) กระทำการใดๆ ให้สัตว์เสียรูปร่างหรือพิการ โดยไม่จำเป็น

12) นำสัตว์มาต่อสู้ หรือประลองกำลังกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

13) ฆ่า หรือทำร้ายสัตว์ โดยลูกแก่โทษ

14) พันธนาการสัตว์เป็นเวลานานเกินความจำเป็น หรือด้วยเครื่องพันธนาการที่ไม่เหมาะสม

15) ใช้สัตว์เลือดอุ่นที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นเหยื่อ หรือเป็นอาหารสัตว์อื่น

16) บริโภคสัตว์ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่

17) สังวาส หรือใช้สัตว์ประกอบกามกิจ

18) กระทำการอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ยกเว้น

(1) การตัดหู หาง ขน เขา งา เล็บ การตอนสัตว์ และการทำเครื่องหมายที่ตัวสัตว์ตามที่คณะกรรมการกำหนด

(2) การฆ่าหรือการทำลายสัตว์ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(3) การเลี้ยงและการใช้สัตว์ทดลองตามที่คณะกรรมการกำหนด

การควบคุมผู้ประกอบการเกี่ยวกับสัตว์ กำหนดให้มีการขอใบอนุญาตประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งสามารถพักใช้และเพิกถอนได้ ส่งเสริมมาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ (Animal welfare) นั้นเป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลก เทียบกับคนก็คงจะคล้ายกับคำว่า

“สิทธิมนุษยชน” นั้นเอง หลักสวัสดิภาพสัตว์ที่ยึดถือกันทั่วโลกมีเพียง 5 ประการ อันได้แก่ ปราศจากความหิวและกระหาย ปราศจากความไม่สบาย ไม่ปลอดภัย ปราศจากความเจ็บปวด การถูกทำร้าย และ โรคภัยไข้เจ็บ ปราศจากการควบคุมมิให้แสดงพฤติกรรมได้ตามธรรมชาติ ปราศจากความกลัวและความเครียดจะเห็นได้ว่าเป็นความหมายที่ค่อนข้างกว้าง และไม่ชัดเจนต่อการปฏิบัติ พระราชบัญญัตินี้จึงต้องทำมาตรฐานเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์โดยละเอียด นั่นเองวิธีการปฏิบัติต่อสัตว์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อสัตว์และมนุษย์ด้วย สวัสดิภาพสัตว์เกี่ยวข้องกับทั้งทางร่างกายและจิตใจของสัตว์ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญเป็นพิเศษต่อสัตว์ที่มีความรู้สึก ซึ่งได้แก่สัตว์ที่สามารถ มีความรู้สึก รวมทั้งมีความทุกข์ทรมาน ทั้งนี้เนื่องจากมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่แสดงถึงการมีความรู้สึกของสัตว์ทั้งหลายทั้งที่มีกระดูกสันหลังและไม่มีกระดูกสันหลัง ปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สัตว์รวมทั้งผู้คนและสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกัน นับว่าเป็นประโยชน์ที่มีความสำคัญต่อสมาชิกของสหประชาชาติและเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ (UN Millennium Development Goals) ด้วย โดยประกอบด้วยประโยชน์ด้านต่างๆ ดังนี้สุขภาพมนุษย์ เพราะการดูแลสัตว์เป็นอย่างดี จะช่วยลดความเสี่ยงในการนำเชื้อโรคไปสู่มนุษย์ และอาหารที่เป็นพืช สายสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ยังมีผลต่อการรักษาโรคด้วยการพัฒนาทางสังคม เพราะทัศนคติและพฤติกรรมของผู้คนที่มีต่อสัตว์จะทับซ้อนอยู่กับทัศนคติและพฤติกรรมของคนที่มีต่อกันและกันด้วยการลดความยากจนและความอดอยาก เพราะการดูแลสัตว์ทั้งหลายอย่างถูกต้องเหมาะสม จะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต และช่วยผู้เลี้ยงสัตว์มีอาหารให้ กับตนเอง พร้อมทั้งครอบครัวและชุมชนการจัดการภัยพิบัติ เพราะสัตว์ทั้งหลายมีความสำคัญต่อชีวิตและการดำรงชีพของมนุษย์ และจะต้องนำมาพิจารณาประกอบในการเตรียมพร้อมและการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติการรักษาสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืนเพราะความรับผิดชอบในการจัดการสัตว์จะมีผลกระทบต่อการใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงของอากาศ มลภาวะ การจัดการน้ำ การอนุรักษ์ถิ่นอาศัยและความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้เพื่อจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น

วิธีการปฏิบัติต่อสัตว์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อสัตว์และมนุษย์ด้วย ซึ่งเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของความเข้าใจอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย แต่ปรากฏยังไม่มี การรับรองอย่างเป็นทางการในระดับ โลกถึงความสำคัญของสวัสดิภาพสัตว์ดังนั้นจึงน่าจะถึงเวลาที่จะต้องมีการแก้ไขเรื่องนี้ เนื่องจากการมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์จะช่วยส่งเสริมให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ และหน่วยงานแห่งรัฐทั่วโลกได้ดำเนินการเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสัตว์ มนุษย์ และสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นประโยชน์ที่สำคัญต่อสมาชิกของสหประชาชาติและเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ (UN Millennium Development Goals) ด้วย

นับว่าสัตว์ทั้งหลายมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ทั่วโลกเพราะประชากรของโลกเกือบครึ่งหนึ่งผูกพันอยู่กับการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ซึ่งมีความสำคัญเนื่องจากเป็นแหล่งอาหาร แรงงานและรายได้ คนเป็นจำนวนล้านๆ ที่มีสัตว์เป็นเพื่อนและมีโอกาสได้ชื่นชมชีวิตสัตว์ป่าซึ่งเป็นการส่งเสริมทั้งสุขภาพทางกายและสุขภาพจิต จากประวัติศาสตร์ทั่วโลกที่ผ่านมาจะเห็นว่ามนุษย์มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโลกของสิ่งมีชีวิต และคนจำนวนมากรู้สึกมีความผูกพันโดยธรรมชาติกับสัตว์อื่นๆ แม้แต่คนในเมืองใหญ่ ซึ่งมักจะไม่ค่อยได้เห็นสัตว์มากนัก ก็ยังได้รับประโยชน์จากผลผลิตของสัตว์และจากความหลากหลายทางชีวภาพในเกือบทุกประเทศจะมีประเพณีทางวัฒนธรรมในเรื่องการปฏิบัติของมนุษย์ที่มีต่อสัตว์ รวมถึงคำสั่งสอนทางศาสนา ซึ่งแสดงว่าสัตว์ทั้งหลายมีความสำคัญต่อมนุษย์เสมอมาปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ ข้อตกลงในหมู่ประชาชนและประเทศต่างๆ ที่ยอมรับว่า สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ความรู้สึก และสามารถรับรู้ถึงความทุกข์ทรมาน โดยที่เรา “ในฐานะมนุษย์ผู้มีความรักความเมตตา” จำเป็นต้องใส่ใจสวัสดิภาพสัตว์และหยุดยั้งการทารุณกรรมสัตว์ ตลอดไปมนุษย์ไม่อาจมีความสุขได้ จนกว่าจะมีความเห็นอกเห็นใจเผื่อแผ่ไปยังสิ่งมีชีวิตอื่นทั้งหลาย “คำกล่าวของ ALBERT SCHWEITZER”

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ ข้อตกลงในหมู่ประชาชนและประเทศต่างๆ ที่ยอมรับว่า สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ความรู้สึก และสามารถรับรู้ถึงความทุกข์ทรมาน โดยที่เรา “ในฐานะมนุษย์ผู้มีความรักความเมตตา” จำเป็นต้องใส่ใจสวัสดิภาพสัตว์และหยุดยั้งการทารุณกรรมสัตว์ ตลอดไป

สวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare) สวัสดิภาพของสัตว์เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ที่ดีทางด้านร่างกายและจิตใจของสัตว์และเกี่ยวข้องกับการพิจารณาวิธีการพัฒนาการของสัตว์และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของสัตว์ทั้งหลาย เป็นการบรรยายถึงสภาพของสัตว์และผลกระทบอันเกิดจากการดูแลหรือการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างไม่ถูกต้องความสำคัญของสวัสดิภาพสัตว์นับว่าเป็นที่ตระหนักกันเป็นอย่างดีอยู่แล้ว จะเห็นได้จากการเน้นย้ำในบทบัญญัติทางศาสนาที่มีอยู่มากมาย และนักปรัชญาทางด้านศีลธรรมจำนวนมาก รวมทั้งนักวิทยาศาสตร์ทางการเมือง ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายและนักเศรษฐศาสตร์ต่างก็เห็นพ้องด้วย งานทางด้านวิทยาศาสตร์มีส่วนอย่างสำคัญต่อความเข้าใจของเราเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์และ ความจำเป็นในการดูแลสัตว์จะเป็นเรื่องที่มีหลักฐานในตัวเองโดยพิจารณาจากขอบเขตที่มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยสัตว์เพื่อเป็นอาหาร เพื่อการดำรงชีพ และเพื่อเหตุผลทางด้านวัฒนธรรมและจิตวิทยา รวมถึงหน้าที่ทางด้านศีลธรรมของมนุษย์ที่จะต้องปกป้องสัตว์ที่อยู่ภายใต้การดูแลของตน ซึ่งส่วนใหญ่จะเห็นได้จากหลักการ “จงดูแลสัตว์ของท่าน แล้วสัตว์ของท่านจะดูแลท่านเอง” อย่างไรก็ตาม มนุษย์มักจะไมยอมรับหรือไม่วางแผนเพื่อโอกาสต่างๆดังกล่าว และมนุษย์ยังไม่สามารถดูแลสัตว์ทั้งหลายในยามวิกฤตในกรณีมีเวลาและ

ทรัพยากรอย่างจำกัดและมีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างอื่นที่จะต้องกระทำก่อน ดังนั้นบางครั้งจึงจึงใจปฏิบัติต่อสัตว์อย่างไม่ถูกต้อง บางครั้งมีการละเลยเพราะความจำเป็นเร่งด่วนอย่างอื่น บางครั้งเกิดจากการขาดแคลนข้อมูล และบางครั้งก็เป็นเพราะการขาดแคลนทรัพยากรหรือการเตรียมการที่ดี การจะให้ความสนใจสวัสดิภาพสัตว์อย่างจริงจังจะต้องมีความเข้าใจถึงความต้องการของสัตว์แต่ละประเภท การส่งเสริมการดูแลและการลดการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมให้น้อยลง ซึ่งเรื่องนี้ไม่ได้หมายความว่าบุคคลใดหรือประเทศใดๆ จะให้สิทธิแก่สัตว์หรือยกระดับสถานะของสัตว์ให้เหนือมนุษย์แต่อย่างใด แต่หมายถึงการที่เราถามคำถามต่างๆ ที่สำคัญมากขึ้นต่อมนุษย์จำนวนล้านๆคนทั่วโลก เกี่ยวกับการกระทำของเราที่มีผลต่อสัตว์และวิธีการที่เราจะสามารถลดความทุกข์ทรมานของสัตว์ลงได้ องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (The World Organization for Animal Health-OIE) กล่าวไว้ว่า “ในการใช้สัตว์จะต้องมีความรับผิดชอบทางด้านจริยธรรมเพื่อให้มั่นใจว่าสัตว์นั้นมีสวัสดิภาพในขอบเขตสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้”

ความรู้สึกของสัตว์ (Animal Sentience) ความรู้สึกคือความสามารถในการรับรู้ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน และความชื่นชมยินดี ในขณะที่การถกเถียงเกี่ยวกับความรู้สึกบางครั้งอาจรวมถึงประเด็นอื่นๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจที่ซับซ้อนและสติสัมปชัญญะ แต่ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้เกี่ยวข้องมากนักกับการบ่งบอกว่าสัตว์ชนิดใดได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการดูแลหรือการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องดังจะเห็นได้จากนักปรัชญาทางด้านศีลธรรมคือ Jeremy Bentham ที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับสัตว์ทั้งหลายใน พ.ศ. 2532 ว่า “ปัญหาไม่ใช่ว่า สัตว์สามารถให้เหตุผลได้หรือไม่ หรือ สัตว์สามารถพูดได้หรือไม่ แต่ถามว่า สัตว์สามารถรู้สึกทุกข์ทรมานได้หรือไม่” การให้นิยามความรู้สึกว่าเป็นความสามารถที่จะรู้สึกทุกข์ทรมานและความรู้สึกอื่นๆ ได้กลายเป็นวิธีที่นักปรัชญานักวิทยาศาสตร์และรัฐบาลทั้งหลายนำมาใช้

ประเภทของความทุกข์ทรมานได้แก่ ความหิวโหย ความกระหาย ความไม่สบาย ความเจ็บปวด ความคับข้องใจ ความกลัว และความเป็นทุกข์ ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักการ “อิสรภาพ 5 ประการ” นอกจากนี้ ข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ ส่วนมากมักจะเกี่ยวข้อง

กับความหิวโหย ความกระหาย และความเจ็บปวดซึ่งแสดงให้เห็นว่าสัตว์มีกระดูกสันหลังทั้งหมดและสัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังบางส่วนมีความคล้ายคลึงกับมนุษย์และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่นๆ คือมีปฏิกิริยาต่อการขาดแคลนอาหารหรือน้ำและต่อสิ่งกระตุ้นที่ไม่น่าชื่นชม เพราะมีประสาทรับความรู้สึกและกระบวนการทำงานที่คล้ายคลึงกันอยู่ภายในระบบประสาทส่วนกลาง อันแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งนับว่าเป็นหลักฐานเด่นชัดว่าสัตว์เหล่านี้มีความรู้สึก และแสดงว่าอย่างน้อยก็มีกระบวนการทางจิตบางอย่างเทียบเท่ากับกระบวนการทางจิตของมนุษย์และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่นๆ ในกลุ่มสัตว์ที่

ไม่มีกระดูกสันหลังหลักฐานที่ดีที่สุดเกี่ยวกับความรู้สึกจะอยู่ในส่วนหัวไปยังหาง เช่น ปลาหมึก ยักษ์และสายพันธุ์สัตว์ที่ใกล้เคียงกันโดยจะมีสมองใหญ่ที่สุดในกลุ่มสัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังทั้งหลาย โดยมีรูปแบบการจัดองค์กรที่ซับซ้อนคล้ายคลึงกับสมองส่วนนอก (Cerebral Cortex) ของสัตว์ที่มีกระดูกสันหลัง

และมีกระบวนการที่แสดงให้เห็นว่า สามารถมีความรู้สึกเจ็บปวดได้ รัฐบาลต่างๆ ให้ความสำคัญกับหลักฐานนี้อย่างจริงจัง ตัวอย่างเช่น รัฐบาลของสหราชอาณาจักรได้เปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับสำหรับการทดลองในห้องทดลองที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด ความทุกข์หรือความทรมานแก่สัตว์ ทั้งนี้ก็เพื่อปกป้องปลาหมึกยักษ์และสัตว์ที่ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ นับว่าเป็นสาขา งานวิจัยและความรู้ที่เข้มข้นเกี่ยวกับความรู้สึกของสัตว์สายพันธุ์ต่างๆ เป็นงานวิจัยและความรู้ที่จะก้าวหน้าต่อไป

2.3.1 การคำนึงถึงความรู้สึกของสัตว์ (Animal Sentience Matters)

ความเข้าใจที่ว่าสัตว์ทั้งหลายมีความรู้สึกมีความสามารถรับรู้ถึงความทุกข์ทรมาน นำไปสู่ความรับผิดชอบว่าเราควรปฏิบัติต่อสัตว์อย่างไรตัวอย่างเช่น วิธีปฏิบัติปกติในการทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์คือการเข้มนวดในการให้อาหารแก่สุกรตัวเมียเพื่อไม่ให้สุกรอ้วนเกินไป ซึ่งเคยคิดกันว่าสุกรจะเคยชินกับการเข้มนวดนี้ อย่างไรก็ตาม นักวิจัยในเมืองเอดินเบอร์ก ได้ฝึกสุกรที่ได้รับอาหารในระดับมาตรฐานให้เดินผ่านกระดานให้เดินเครื่องส่งอาหารส่วนเกิน จะเห็นว่าสุกรเดินผ่านกระดานเป็นร้อยๆ ครั้งในการทดสอบสั้นๆ ในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดของวัน นับว่าเป็นหลักฐานที่สำคัญทางวิทยาศาสตร์ที่แสดงให้เห็นว่าสุกรตัวเมียได้รับความทุกข์ทรมานอย่างต่อเนื่องจากความหิวโหยอย่างมากตลอดเวลา 16 สัปดาห์ที่ตั้งท้อง ที่เลวร้ายไปกว่านั้นก็คือสุกรดังกล่าวจะถูกขังไว้ในคอกแม่สุกรอุ้มท้องของแต่ละตัวที่เล็กมาก ซึ่งไม่อาจยับหรือแม้แต่หมุนตัวได้เลย ทำให้มีพฤติกรรมที่หงุดหงิดและเกิดความเครียดอย่างรุนแรง ข้อสรุปทั้งหลายเหล่านี้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

และนำไปสู่การเริ่มยกเลิกการใช้คอกแม่สุกรในสหราชอาณาจักรเพราะได้เห็นพ้องต้องกันว่าการห้ามไม่ให้สัตว์ที่หิวโหยเที่ยวเสาะหาอาหารเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ การใช้กรงสำหรับขังสัตว์ตั้งครรรภ์ในประเทศสหภาพยุโรปอื่นๆ และประเทศต่างๆ กำลังจะถูกยกเลิกไป และประสบความสำเร็จในการกลับไปใช้วิธีการเลี้ยงสัตว์โดยการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มแทนการดูแลสัตว์และการลดความทุกข์ทรมานในสัตว์ที่มีความรู้สึกก่อให้เกิดประโยชน์ไม่เฉพาะแก่สัตว์เท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้คนและสิ่งแวดล้อม

2.3.2 สุขภาพของมนุษย์และสวัสดิภาพสัตว์ (Human Health and Animal Welfare)

การปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องหรือการละเลยสัตว์ในหลายๆ ด้านก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ต่อสุขภาพของมนุษย์ ในทางตรงกันข้าม การดูแลสัตว์สามารถลดความเสี่ยงและเพิ่มประโยชน์ให้กับมนุษย์ได้ ปัญหาเร่งด่วนที่สุดก็คือปัญหาเกี่ยวกับเชื้อโรคที่สามารถติดต่อระหว่างสัตว์และมนุษย์ได้ เชื้อโรคต่างๆ ดังกล่าวบางชนิดมีมาช้านานเช่น โรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตสัตว์ป่า สุนัข และมนุษย์โรคอื่นๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ ได้แก่ bovine spongiform encephalopathy หรือที่รู้จักกันในชื่อโรควัวบ้า อย่างไรก็ตามยังมีโรคอื่นๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ซ้ำอีก และหนึ่งในโรคดังกล่าวนี้ว่ามีอันตรายมากขึ้นต่อทั้งสัตว์และมนุษย์ทั่วโลกยิ่งกว่าโรคใดๆ ก็คือโรคไข้หวัดนกวิธีป้องกันและการปฏิบัติต่อสัตว์ที่ดีขึ้นในแต่ละกรณี จะช่วยลดความเสี่ยงจากโรคเหล่านี้ นั่นก็คือการปรับปรุงสวัสดิภาพสัตว์ และมนุษย์ให้ดีขึ้น ในแต่ละปีโรคพิษสุนัขบ้าคร่าชีวิตผู้คนไปกว่า 55,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากถูกสุนัขกัด แต่ความพยายามในการควบคุมสุนัขก็มักจะเป็นไปอย่างไม่มีเมตตาและไม่ไฉผล เช่นการยิงให้ตายเป็นต้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมาเอ็นจีโอ ชื่อ Help in Suffering ทำงานในเมืองชัยปุระ ของประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นเมืองที่สุนัขได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยสุนัขกว่าร้อยละ 50 ในพื้นที่ 8 กม. 14 กม. ได้รับการจับขังด้วยวิธีที่เป็นไปด้วยความเมตตาและได้รับการทำหมัน ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าก่อนจะถูกล่อยตัวไป ซึ่งไม่เพียงแต่เกิดประโยชน์แก่สุนัขเท่านั้น แต่มีรายงานกรณีของมนุษย์ที่ป่วยด้วยโรคนี้ในโรงพยาบาลลดลงจาก 10 รายใน พ.ศ. 2536 จนไม่มีอีกเลยใน พ.ศ. 2545 และแต่ละเดี๋ยวกลับมีผู้ป่วยด้วยโรคนี้เพิ่มมากขึ้นในพื้นที่นอกเขตดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการเอาใจใส่ต่อความต้องการของสัตว์ จะนำไปสู่ผลลัพธ์เชิงบวกต่อทั้งสัตว์เองและมนุษย์ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย

การดูแลสัตว์ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำให้อาหารมีความปลอดภัย อาหารเป็นพิษนับว่าเป็นปัญหายิ่งใหญ่ในเกือบทุกประเทศ ตัวอย่างเช่น ในแต่ละปี คนอเมริกัน 76 ล้านคนจะติดเชื้อจากกรณีอาหารเป็นพิษ และ 5,000 คน จะเสียชีวิตจากกรณีดังกล่าว แหล่งการติดเชื้อที่สำคัญแหล่งหนึ่งคือผลผลิตจากสัตว์และผลกระทบที่สำคัญก็มาจากรีการดูแลสัตว์ในฟาร์มนั่นเอง สำหรับเชื้อ E.coli นั้นเส้นทางการติดต่อที่สำคัญในมนุษย์คือเนื้อที่ปนเปื้อนมูลสัตว์ ซึ่งการจะเกิดผลกระทบเหล่านี้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการดูแลสัตว์ว่าได้รับการรักษาความสะอาด มีที่หลบนอนที่แห้งสนิท และได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่แออัด(เพราะอาจมีการสัมผัสกับมูลของกันและกันได้) และได้รับการกำจัดมูลอย่างดีในสถานที่ฆ่าสัตว์หรือไม่ ในทำนองเดียวกัน คนจำนวนมากอาจจะติดเชื้อ salmonella จากเปิด ไก่ และไข่ เปิด ไก่ และไข่ มีโอกาสติดเชื้อได้จากการจัดการ ดังนั้นกระบวนการให้ไก่ตัวเมียออกอาหารโดยกระตุ้นด้วยไฟฟ้านำไปสู่การออกไข่ใหม่อีกนั้น การผลิตขนแบบถูกบังคับ นับว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมายในบางประเทศ แต่ถูกกฎหมายในอีกหลายประเทศซึ่งจะทำ

ให้มีการติดเชื่อในใจของสัตว์เหล่านี้เพิ่มมากขึ้นการปฏิสัมพันธ์กับสัตว์ในเชิงบวกจะช่วยส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์ด้านอื่นๆ ด้วย การมีสัตว์เลี้ยงนับว่าเป็นผลดีต่อผู้ป่วยบางคนที่พักฟื้นอยู่ในโรงพยาบาล ตัวอย่างเช่น ช่วยทำให้มีการลดการใช้ยา ลดความรุนแรง และลดความพยายามในการฆ่าตัวตายในโรงพยาบาลของกรมสุขภาพจิตเป็นต้น จะเห็นว่าถ้าผู้สูงอายุได้เป็นเจ้าของสุนัขหรือแมวจะมีความเครียดลดลง นอกจากนี้ สัตว์เลี้ยงอาจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพัฒนาการของเด็ก การปฏิสัมพันธ์กับสัตว์นับว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการศึกษาของมนุษย์ด้วย

2.3.3 การพัฒนาทางสังคมและสวัสดิภาพสัตว์ (Social Development and Animal welfare)

ทัศนคติและพฤติกรรมต่อสัตว์นับว่าเป็นแนวทางสำคัญของพัฒนาการของบุคคล สังคมและศีลธรรม ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะไม่แตกต่างจากทัศนคติและพฤติกรรมของคนที่มีต่อกันและกัน แต่คาบเกี่ยวซึ่งกันและกันซึ่งนักปรัชญาทั้งหลายทราบดีมาอย่างน้อย 200 ปี มาจนถึงทุกวันนี้ ผู้นำบางคนให้ความสำคัญในประเด็นนี้ได้แก่ มหาตมะคานธี ซึ่งกล่าวไว้ว่า “ความยิ่งใหญ่และความก้าวหน้าทางศีลธรรมของชาติสามารถตัดสินได้จากวิธีการที่ปฏิบัติต่อสัตว์ทั้งหลาย”

การเพิ่มความสนใจในเรื่องนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งที่เป็นรูปธรรม และการมองโลกในแง่ดีโดยทั่วไปว่าจะก่อให้เกิดความก้าวหน้า ตัวอย่างเช่น เป็นเรื่องให้เห็นได้ชัดเจนว่าถ้าเปิดโอกาสให้นักโทษมีปฏิสัมพันธ์กับสัตว์อาจลดอัตราการกลับไปทำความผิดใหม่หลังจากการปล่อยตัวและหลายประเทศกำลังนำโครงการดังกล่าวมาใช้ นอกจากนี้ ยังมีความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างการทารุณสัตว์และความรุนแรงระหว่างมนุษย์

ดังนั้นผู้ชายบางคนจะก้าวร้าวต่อผู้หญิงและสัตว์เลี้ยงของตน และผู้หญิงดังกล่าวมักยินดีที่จะไปอยู่บ้านพักฉุกเฉินเพื่อยุติความรุนแรงถ้าได้มีการจัดหาที่พักอาศัยให้แก่สัตว์เลี้ยงของตน กล่าวโดยทั่วไป จะเห็นว่าประเด็นต่างๆเหล่านี้ เป็นตัวเร่งให้มีการยอมรับคุณค่าของการศึกษาทางด้านมนุษยธรรมมากขึ้นการฟื้นฟูสภาพของนักโทษ (Rehabilitation of Prisoners) เรือนจำจำนวนมากในสหรัฐอเมริกาได้นำโครงการการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักโทษสัตว์มาใช้โดยให้โอกาสในการรับผิดชอบและสอนทักษะในการฝึกสัตว์ เช่น การนำโครงการสัตว์เลี้ยงในเรือนจำ (Prison Pet Partnership Program) มาใช้ในศูนย์ ทักษสถานหญิงแห่งมลรัฐวอชิงตันตั้งแต่ พ.ศ. 2524 โดยผู้ต้องขังเป็นผู้ฝึกสุนัขเพื่อให้การบริการแก่ผู้พิการ และตั้งแต่เริ่มโครงการ ได้มีการฝึกสุนัขมาแล้วกว่า 500 ตัว ผู้ต้องขังยังได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการดูแลสัตว์ให้มีคุณภาพดีขึ้น โครงการดังกล่าวเกิดประโยชน์ต่อทั้งสุนัข ผู้รับสุนัข ผู้ต้องขังและสังคมโดยรวม สุนัขเพื่อการบริการเหล่านี้ได้รับการฝึกฝนด้วยต้นทุนที่ลดลงอย่างมากและจำนวนผู้ต้องโทษที่กลับมา

ทำความผิดใหม่ลดน้อยลงจนถึงไม่ปรากฏอีกเลยในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา โดยผู้ต้องโทษที่เข้ามามีส่วนร่วมได้รับการจ้างงานทั้งหมดหลังจากการปลดปล่อย นอกจากนี้เรือนจำในประเทศต่างๆ หลายประเทศมีการทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสร้างรายได้ และเรือนจำบางแห่งได้นำโครงการฟื้นฟูมาใช้เกี่ยวกับการดูแลและฝึกม้าด้วย

เกี่ยวกับความเมตตา (Humane Education) ความห่วงใยที่สำคัญในโรงเรียนทั้งหลายในแอฟริกาได้คือการใช้ความรุนแรงในหมู่นักเรียน ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากการไม่มีการให้ความเคารพอย่างเหมาะสม จากการสำรวจใน พ.ศ. 2550 ที่โรงเรียนประถมแห่งหนึ่งใกล้เมืองเคปทาวน์พบว่าผู้ปกครองร้อยละ 81 ต้องการให้โรงเรียนช่วยเหลือในการจัดการพฤติกรรมและการมีวินัยในบ้านของเด็ก ในขณะที่จากการถามคำถามกับเด็กอายุ 75 ถึง 11 ปี แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจของเส้นแบ่งระหว่างการทำโทษและการใช้กำลังในทางที่ผิดๆ ภายในครอบครัว และต่อสัตว์เลี้ยงของครอบครัวด้วย ขณะนี้นักวิชาการได้หันไปใช้การศึกษาเกี่ยวกับความเมตตาเพื่อปลูกฝังชีวิตเด็กๆ ให้มีความเคารพต่อผู้คนและสัตว์ต่างๆ ด้วย ใน พ.ศ. 2551 จะได้มีการแจกจ่ายหนังสือจากฝ่ายการศึกษาแห่งเวสต์เทิร์นแคป ที่มีบทบาทด้วยการศึกษาเรื่องความเมตตาให้แก่ห้องเรียนทุกห้องเป็นครั้งแรก ส่วนในสหรัฐอเมริกา โครงการที่มีอยู่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของวิธีการให้การศึกษาเรื่องนี้ ในขณะที่สมาคมเพื่อการศึกษาเรื่องความเมตตาและสภาพแวดล้อมแห่งชาติ (The National Association for Humane and Environment Education) ได้ผลิตหนังสือพิมพ์ข่าวที่ชื่อว่าเด็กกับการปกป้องธรรมชาติ (Kids in Nature's Defense: KIND) ซึ่งมีครูจำนวนกว่า 35,000 คนนำหนังสือพิมพ์นี้ไปใช้ในห้องเรียนภายหลังจากการมีส่วนร่วมในหลักสูตร เด็กทั้งหลายจะมีคะแนนในการวัดทัศนคติด้านความเมตตาและทัศนคติด้านความเมตตา จากสัตว์ถึงมนุษย์โดยทั่วไปเพิ่มมากขึ้นส่วนการสำรวจใน พ.ศ. 2549 เกี่ยวกับครูที่ใช้หนังสือพิมพ์ข่าวดังกล่าว พบว่าครูร้อยละ 84 คิดว่าหนังสือพิมพ์ข่าวนี้ช่วยปรับปรุงการปฏิบัติของเด็กๆ ต่อกันและกันให้ดีขึ้นมีการนำหลายประเด็นข้างต้นที่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการดูแลสัตว์มารวมไว้ด้วยกัน เนื่องจากเป็นประเด็นที่ตรงกันกับเป้าหมายต่างๆ ในการพัฒนาแห่งสหประชาชาติเพราะการดูแลสัตว์เพิ่มมากขึ้นจะช่วยส่งเสริมในหลายเป้าหมายดังกล่าวได้โดย

1) การบรรเทาความยากจน ความหิวโหยและอัตราการตายของเด็ก การส่งเสริมสุขภาพของมารดาและการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการต่อสู้กับเชื้อโรคร้ายจะช่วยได้โดยการปรับปรุงทางด้านโภชนาการรวมถึงการใช้ผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ที่มีสุขภาพดี และสมบูรณ์

2) การต่อต้านโรคภัยในมนุษย์ จะต้องดำเนินการขจัดโรคภัยในสัตว์ด้วย

3) การสร้างความมั่นใจด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจด้านการจัดการปศุสัตว์และสัตว์ป่า ตัวอย่างเช่นเลือกกระบวนการคั้นสูลูกหมู่มากกว่าการเลี้ยงสัตว์แบบเร่งรัดในคอก

4) การพัฒนาหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาโดยการส่งเสริมการค้าสินค้าอินทรีย์และสินค้าจากสัตว์ที่ได้รับการเลี้ยงดูภายใต้มาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์ระดับสูง

5) ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศจะได้รับการช่วยส่งเสริมโดยการยอมรับบทบาทและโอกาสของผู้ชายและผู้หญิงในการสวัสดิภาพสัตว์เป็นเรื่องของความห่วงใยระดับโลก และมีความสำคัญในตัวของมันเอง ต่อสัตว์ที่มีความรู้สึกทั้งหลาย ได้แก่สัตว์ที่สามารถรับรู้ถึงความทุกข์ทรมาน หรือ ความยินดี และยังมีความสำคัญต่อมนุษย์ รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะมนุษย์ผู้ซึ่งมีชีวิตขึ้นอยู่กับสัตว์ และการดูแลสัตว์จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งมนุษย์และสภาพแวดล้อม ดังนั้น จึงถึงเวลาแล้วที่โลกของเราจะต้องรับผิดชอบต่อสัตว์อย่างจริงจัง และถึงเวลาแล้วที่จะประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสวัสดิภาพสัตว์ดูแลสัตว์ และสนับสนุนบทบาทและโอกาสดังกล่าวอย่างเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของทั้งสัตว์และมนุษย์²⁴

²⁴ สมาคมพิทักษ์แห่งโลก. (2552). สวัสดิภาพสัตว์มีความสำคัญ. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2554, จาก